

Dokumentin sisältö

- 1 Wiitaunionin laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021 - 2025
- 2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet
- 3 Päättäneen valtuustokauden 2017-2020 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 4 Indokaattorien ja muun tiedon osoittama väestön hyvinvointi
 - 4.1 Kuntien rakenteet, talous ja elinvoima
 - 4.2 Lapset, varhaisnuoret
 - 4.3 Nuoret ja nuoret aikuiset
 - 4.4 Työikäiset
 - 4.5 Ikäihmiset
- 5 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset
- 6 Hyvinvointikertomuksen laatijat
- 7 Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

1 Wiitaunionin laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021 - 2025

Kuntalain perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveystieteiden edistämislaki (30.12.2010/1326 12) velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta sekä toteutetuista toimenpiteistä. Wiitaunionin laaja hyvinvointikertomus kertoo Viitasaaren ja Pihtiputaan kuntien väestön terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä väestöryhmittäin sekä kunnassa toteutetuista toimenpiteistä, joilla on vastattu kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Hyvinvointikertomuksen kertomus - osion lisäksi laaja hyvinvointikertomus sisältää hyvinvointisuunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kyseiselle valtuustokaudelle. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sitouttavat valtuustokauden ajan viranhaltijoita sekä luottamushenkilöitä tekemään päätöksiä ja toimenpiteitä, joissa huomioidaan kuntalaisten hyvinvointitarpeet ja -vaikutukset. Se on tärkeä osa kunnan strategista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Hyvinvointi-indikaattorit liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja indikaattoreihin sekä hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa. Kertomukseen valitut hyvinvoinnin edistämisen painopisteet tulee huomioida osana talousarviota sekä toimialojen käyttösunnitelmia, ja valittuja painopisteitä tulee arvioida myös talousarvion toteutumisen yhteydessä.

Hyvinvointikertomustietojen kerääminen, hyvinvoinnin kehittämispainopisteiden asettaminen sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta tulee kytkeä normaaliin toiminnan ja talouden sekä tiedolla johtamisen prosesseihin ja aikatauluihin. Laajan hyvinvointikertomuksen toteutuma raportoidaan vuosittain. Vuosittainen raportointi pyritään toteuttamaan tilinpäätösten ja toimintakertomusten kanssa samalla aikataululla. Tällöin tarkastetaan tavoitteiden, toimenpiteiden ja resurssoinnin onnistumista indikaattoritiedon valossa (kansalliset sekä kunnan omat tilastotiedot). Myös kokemustieto huomioidaan arvioinnissa. Kunnilla on tiivis yhteistyö, siksi hyvinvointikertomus on laadittu kuntaparina Wiitaunionin kertomuksena.

Hyvinvointikertomus prosessina

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

4.vuosi 1.vuosi 2.vuosi 3.vuosi 4.vuosi

VUOSITTAIN TOISTUVA SYKLI

Hyvinvointiryhmä / johtoryhmä
Päivittää tavoitteet ja toimenpiteet

Valtuusto
Hyväksyy
tilinpäätöksen, antaa
evästyksset
päivitykselle

Hallitus
Arvioi
toteutumista
osana
tilinpäätöstä

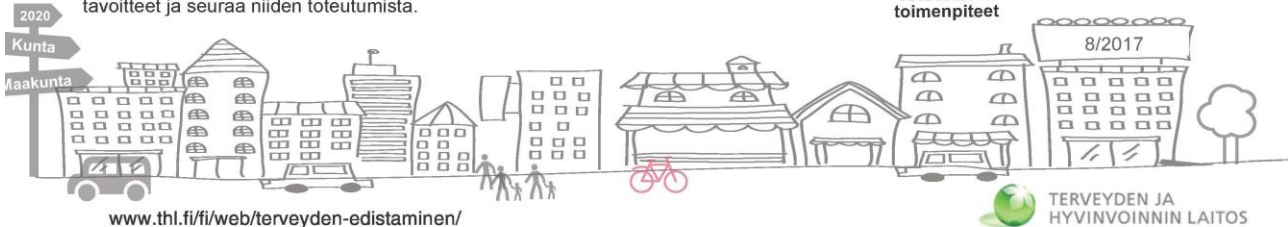
Hallitus
Käsittelee
tavoitteet ja
toimenpiteet
osana
talousarviota

Valtuusto
Hyväksyy tavoitteet ja
toimenpiteet

Toimialat
Toteuttavat
toimenpiteet

Huomioi

Valtuustokauden lopussa laaja hyvinvointikertomus kuvaa hyvinvoinnin tilaa, kokoaa tehdyn työn ja ehdottaa pitkän aikavälin tavoitteet seuraavalle valtuustolle. Uusi valtuusto tarkentaa laajan hyvinvointikertomuksen vuosittaiset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista.

www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/

Kuntaliiton mukaan kuntalaisen hyvinvointi on kunnan tärkein tavoite, joka on kirjattu kuntalakiin (1).

Hyvinvointi koostuu monista eri tekijöistä ja sitä ovat tekemässä useat eri tahot. Wiitaunionin kuntien roolina on toimia edellytysten luojana ja koordinaattorina. Kunnat myös järjestävät itse ylläpitävää ja hyvinvointia edistävää toimintaa. Kuntalaisten hyvinvointia ovat luomassa mm. yritykset ja yhdistykset, vapaaehtoiset toimijat sekä aatteelliset ja vakaumukselliset yhteisöt. Myös yritysten ja kolmannen sektorin panos on merkittävä vapaaehtoistoiminnan ja vertaistukitoiminnan järjestämisessä.

Hyvinvointi näyttäytyy eri ikäryhmissä erilaisena. Lasten ja nuorten osalta painottuvat hyvinvoinnin edellytyksiä luovat toimet kun taas yli 75 -vuotiaiden ikäryhmässä hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävillä ja edistävillä toimilla on keskeinen merkitys.

2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (HYTE-työtä) johtaa kunnan johtoryhmä (= HYTE-ryhmä). Työtä koordinoi osa-aikainen hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointikoordinaattori osallistuu HYTE-ryhmän kokouksiin tarvittaessa.

HYTE-työn koordinoinnin kumppanina toimivat erilaiset verkostot, kuten maakunnan kuntien HYTE-yhdyshenkilöiden verkosto sekä erilaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemaverkostot. Kunnissa toimii myös vakiintuneita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen poikkihallinnollisia työryhmiä ja hankkeita.

THL:n ehdottaman hyvinvointikertomuksen minimietietosisällön (<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/tiedon-hyodyntaminen/hyvinvointikertomusten-minimietietosisalto>) mukaisesti itsearvioidaan (skaalalla 0-4) kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita alla olevassa taulukossa:

ARVIOITAVA OSA-ALUE	ITSEARVIOINTI SKAALA 1-4	PERUSTELUT (Laadullinen, Miksi päädyttiin tiettyyn arvoon)
Itsearviointi, hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä		
Voimavarat, osallistuneet tahot ja roolit (monialaisuus, asukkaat, yritykset, järjestöt, yhdistykset, poliisi, seurakunnat jne.)	2	Hyvinvointikoordinaattori on valmistellut hyvinvointikertomuksen yhteistyössä kunnan eri toimijoiden kanssa. Toimijakohtainen sitoutuminen ja osallistuminen on vaihtelevaa. Hyte-ryhmä (laajennettu johtoryhmä), kunnan eri hallintokunnat, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemaryhmät. Järjestöt ja kuntalaiset osallistettu Hyte-illoissa.
Valmisteluaikataulu	2	Valmisteluaikataulu on riippuvainen hyte-resursseista, päivittyvistä indikaattoreista ja myös kunnan hyteryhmän aikatauluista ja sitoutumisesta. Kehitettävää on erityisesti sitoutumisessa. Valmisteluaikataulussa voisi hyödyntää paremmin tilinpäätös-, sekä talous- ja toimintasuunnittelun aikataulua.
Miten raportoidaan tuloksista asukkaille ja poliittisille päättäjille	3	Poliittiset päättäjät on osallistettu valmisteluun Hyte-seminaarin kautta. Poliittisille päättäjille hyvinvointikertomus- ja suunnitelma raportoidaan ja hyväksytetään. Raportoinnissa asukkaille on kehitettävää.
Käsittely- ja hyväksymisprosessi	4	Käsittely- ja hyväksymisprosessi etenee lain mukaan.
Onko käytetty kuntastrategian laadinnassa	3	Kuntastrategioissa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen painopisteenä.
Onko käytetty kunnan hyte-toimintasuunnitelmassa	3	Kyllä (tuleva hyvinvointisuunnitelma)
Miten on osa taloussuunnittelua	2	Esim. hyvinvointia edistävät hankkeet
Onko käytetty yhdyspintapalveluiden kehittämisessä		Arvioidaan myöhemmin hyvinvointialueen käynnistyttyä.
Itsearviointi kunnan hyte-työn rakenteesta resursseista ja prosesseista		
Millaiset resurssit on kunnan hyvinvointikoordinaattorilla	2	0,2 htv/kunta. Resursseissa on parannettavaa
Miten monialainen hyvinvointijohtoryhmä on työskennellyt?	2	Hyvinvointityöryhmän kokoonpano on suppea monitoimialainen. Yhdessä hytekoordinaattorin kanssa kokoontuminen on epäsäännöllistä. Sitoutumisessa parannettavaa.
Miten yhteistyö muiden koordinaattoreiden kanssa on	1	Kunnassa ei ole osallisuus-, väkivallanehkäisy/turvallisuuskoordinaattoria eikä ehkäisevän päihdetyön koordinaattoria. EPT-

toteutunut; osallisuuskoordinaattori, väkivallanehkäisy- /turvallisuuskoordinaattori, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori tms.		koordinaatiota hoitaa kunnan viranhaltija osana omaa tehtäväänsä.
Miten eri ohjelmatyöt on koottu yhteen	2	Kehitettävää
Itsearviointi kunnan opiskeluhuoltoryhmien toiminnasta		
Johtamisen rakenteet, edellytykset integroidulle yhte toiminnalle, yhdyspintojen huomioiminen, monialaisuus	3	Ylätason rakenteessa kehitettävää (lasten ja nuorten ohjaus- ja palveluverkosto). Koulukohtaiset monialaiset käytännön oppilas- ja opiskeluhuoltotyöryhmät toimivat hyvin.
Itsearviointi kunnan ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta		
Kustakin kohdasta saa yhden pisteen ja arvioidaan skaalalla	vahvat - melko vahvat - melko heikot - heikot - ei rakenteita.	Eli mikäli pisteitä on 4 = kunnassa on vahvat rakenteet, mikäli pisteitä on 1 = heikot rakenteet ja 0 = ei lainkaan rakenteita
Onko kunnassa: 1) lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin	4	Kyllä
2) monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä	3	Kunnissa yhteinen monialainen ehkäisevän päihdetyön työryhmä.
3) ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö tai koordinaattori	3	EPT-koordinaatiota hoitaa kunnan viranhaltija osana omaa tehtäväänsä. Resurssi pieni kahden kunnan alueella.
4) toimintasuunnitelma, johon ehkäisevä päihdetyö sisältyy	4	Kyllä
Itsearviointi seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi		
1. Onko kunta esimerkiksi nimennyt henkilön, joka vastaa yhdistisyhteistyöstä	2	Kokonaisvastuussa kehitettävä. Pelkästään yhdistisyhteistyöstä vastaavaa henkilöä ei ole nimetty. Oman toimen ohella tehtävää työtä.
2. Millaiset ovat resurssit a. avustukset sote-järjestöille ja yhdistyksille euromääräisinä/asukas, b. kunnan tilojen käytön maksuton hyödyntäminen järjestö/yhdistystoiminta	4	Avustusmäärärahat kunnissa hyvät Tilat ovat maksutta käytössä
Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä		
Esim. yritysten kasvu, avoimet työpaikat, työvoimapula versus työttömyys, työllisyysaste	3	Alueella sekä kasvavia yrityksiä sekä yrityksiä, jotka ovat haasteellisessa tilanteessa. Avoimia työpaikkoja on hyvin, mutta seudulla on kohtaanto-ongelmaa

	työvoiman saamiseksi. Työllisyysaste on parantunut viime vuosien aikana.
--	--

Wiitaunionin kunnissa Ennakkovaikutusten arviointi (EVA) ei ole systemaattisessa käytössä. Erityistä huomiota kunnan HYTE-ryhmän toiminnassa jatkossa tulee kiinnittää ryhmän tulevaan kokoonpanoon, kun sotetoiminnot siirtyvät hyvinvointialueille.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toimiminen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Jo nyt tehtävä työ vaikuttaa rahoituksen määrään.

HYTE-kertoimeen perustuva lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit mittaavat nykytilannetta peruskoulujen toiminnassa, liikunnan edistämisessä sekä kuntajohdon toiminnassa hyvinvoinnin edistämiseksi. Tulosindikaattorit puolestaan mittaavat muutosta väestössä eli niillä haetaan vastausta kysymykseen "Millaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana"? Tulosindikaattoreista lasketaan kehden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta se osalta maksimipisteet.

Toimintaa kuvaavat Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toimintaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä mittaavat laajasti pitkäjänteistä, suunnitelmallista tekemistä.

peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)
 liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
 kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)

Tulosindikaattorit (6 kpl, Sotkanet) mittaavat muutosta väestön terveydessä ja hyvinvoinnissa. Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Poikkeuksena tästä on Kouluterveyskysely, joka toteutetaan kahden vuoden välein. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet. Jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa muutosta. Tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia aikaan kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa.

Tulosindikaattorit:
 toimeentulotuki
 koettu terveys
 ylipaino
 työkyvyttömyyseläke
 kaatumisjaksot
 koulupudokkaat.

Tuoreimmat käytettävissä olevat HYTE-kertoimen tulokset ovat vuodelta 2021. Kyseisen vuoden tiedoilla laskettu HYTE-kertoimen suuruus olisi Pihtiputaalla 14,4 /asukas ja Viitasaarella 17,9 /asukas.

Sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritietojen lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän vertailutietojärjestelmän TEA-viisarin (www.thl.fi/TEAviisari) kautta on saatavissa kunta- ja aluekohtaista hyvinvointitietoa (terveydenedistämisasiivisuus/kunta). Kunnan terveydenedistämisasiivisuutta seurataan TEA-viisarissa seuraavilla osa-alueilla: perusterveydenhuolto, perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta, kuntajohto sekä uusimpana kulttuuri. TEA-viisaria varten kerätyt tiedot pisteytetään toiminnan laadun mukaan. Kuntien terveydenedistämisasiivisuuden tulokset ilmoitetaan työkalussa pistemäärän 0 - 100 välillä. Alla Viitasaaren kaupungin ja Pihtiputaan kunnan viimeisimmät TEA-viisari tulokset (11/2021).

Teaviisarin mukaan tuloksia tulkitaan seuraavasti:

Huono tulos: arvot 0 - 25

Parannettavaa: 25 - 75

Hyvä tulos: 75 - 100

Lisätietoja: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Pisteet	Viitasaari	Koko maa	Pisteet	Pihtipudas	Koko maa
Kaikki sektorit	59	67	Kaikki sektorit	56	67
Kuntajohto	74	78	Kuntajohto	72	78
Perusopetus	71	66	Perusopetus	56	66
Lukiokoulutus	67	66	Lukiokoulutus	74	66
Ammatillinen koulutus	..	63	Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	61	72	Liikunta	58	72
Perusterveydenhuolto	37	63	Perusterveydenhuolto	37	63
Kulttuuri	43	63	Kulttuuri	37	63

Useat indikaattoritiedot ovat tarkastettavissa suoraan sähköiseen hyvinvointikertomuksen pohjaan liitetystä tilastolinkityksestä. Koska Wiitaunioni tekee hyvinvointikertomuksen kuntaparina, kuntaparin yhteinen indikaattoritieto päivittyy kuntakohtaista indikaattoritietoa myöhemmin. Tämän vuoksi Wiitaunionin laaja hyvinvointikertomus 2021-2025 indikaattoripakettia ei ole laitettu kertomuksen liitteeksi, koska indikaattorit eivät olleet päivittyneet tuoreimpiin 3/2022 mennessä kuntaparin osalta. Keskeisinä indikaattorilähteinä on käytetty seuraavia tietolähteitä: TEA-viisari, Sotkanet, Kouluterveyskysely 2021, FinSote, FinLapset, KuntaVirveli, Nykytila.fi, Lipas, Move 2021 -tulokset.

3 Päättäneen valtuustokauden 2017-2020 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Viitasaari ja Pihtipudas ovat laatineet kuntaparina aiempien valtuustokausien laajat hyvinvointikertomukset. Valtuustokauden (2017-2020) hyvinvointiryhmän edustajien nimeäminen meni loppuvuoteen 2017 ja uusi ryhmä kokoontui ensimmäisen kerran alkuvuonna 2018. Hyvinvointiryhmässä aloitti useita uusia jäseniä, joiden perehtyminen aiheeseen vei oman aikansa. Laaja hyvinvointikertomus 2017-2020 valmistuikin vasta kesäkuussa 2019.

Viitasaaren kaupunginvaltuusto ja Pihtiputaan kunnanvaltuusto päätyivät suosittamaan kauden 2013-2016 hyvinvointikertomuksen painopisteiden ja tavoitteiden jatkamista myös valtuustokaudelle 2017-2020. Lisäksi Wiitaunionin johtoryhmä tarkensi painopisteiden ja tavoitteiden asettelua syksyllä 2018 painopisteiden 1 ja 3 osalta.

Painopisteet / tavoitteet valtuustokaudelle 2017-2020 olivat:

- 1 Oma-aloitteinen terveyden ja hyvinvoinnin huolehtiminen
 - Kuntalaisten osallistus, kuuleminen ja vaikuttaminen, järjestöjen osallisuus
- 2 Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy
- 3 Työllisyyden lisääminen/syrjäytymisen ehkäisy
 - nuorten hyvinvointi

Koska Wiitaunionin laaja hyvinvointikertomus 2017-2020 valmistui ja se hyväksyttiin vasta 6/2019, sen toteutumisesta raportoitii vain kerran, syksyllä 2020. Wiitaunionin laajan hyvinvointikertomuksen 2017-2020 raporttia on käsitelty Wiitaunionin johtoryhmässä 31.8.2020, Wiitaunionin työvaliokunnassa 26.10.2020, Wiitaunionin yhteishallituksessa 2.11.2020, Viitasaaren kaupunginhallituksessa 9.11.2020, Pihtiputaan kunnanhallituksessa 16.11.2020, Pihtiputaan kunnanvaltuustossa 30.11.2020 sekä Viitasaaren kaupunginvaltuustossa 7.12.2020. Raportti on samalla päättäneen valtuustokauden 2017-2020 arviointi.

*-merkityt ovat uusia vastuutahoja/arviointimittareja verrattuna alkuperäiseen hyvinvointikertomukseen (Yleishallinto, Pdas, Perusturva)

1. Kuntalaisten oma-aloitteinen (omaehtoinen) terveyden ja hyvinvoinnin huolehtiminen
Kuntalaisten osallisuus, kuuleminen ja vaikuttaminen.
Järjestöjen osallisuus.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Tehdyt toimenpiteet 2019-2020	Arviointimittarit
Turvallisen, terveellisen, toimivan ja viihtyisän sekä mahdollisimman esteettömän elinympäristön suunnittelu sekä toteutus = sujuva arki (tärkeä perusedellytys hyvinvoinnille ja terveydelle)	Maankäyttö Kaavoitus ja muu ympäristön suunnittelu, selvitykset, kyselyt, kansalaisosallistuminen	Tavoite huomioidaan MRL39 ja 54 (sisältövaatimukset) mukaisesti kaikissa kaavoissa. Vireillä 4 asemakaavaa, 1 rakennemalli, vt4 suunnittelu (TPS ja AVS). Kaavojen kuulemiset, yleisötilai-suudet, työpajat, keskustelut, kyselyt. MRL 6 mukaisesti.	Maankäyttö; Kaavojen laadulliset ja määrälliset vaikutukset (=vaikutustenarviointi) Osallistumisen määrä ja laatu

		Uutta digikaavakeilu. Muuhun suun-nitteluun osallistuminen tästä näkökulmasta.	
	Perusturva *	Esteettömyyteen kiinnitetty huomiota asiakastiloja suunniteltaessa yhdessä teknisen toimen kanssa.	
	Yhdyskuntatekniikka Kadut, kevyenliikenteen reitit, ulkoilu- ja liikuntareitit (kattava reitistö ja viherverkko)	Töitä aloitettu ja viety eteenpäin molemmissa kunnissa. Maankäytön ja yhdyskuntatekniikan sekä sivistyspuolen yhteistyönä (goljat, rapeikko, puistoalueet)	Toteutettujen ja ylläpidettyjen reittien määrä ja laatu
	Ympäristötoimi Neuvonta ja suunnitelmallinen valvonta jatkuu rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, ympäristöterveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon osalta tiedottamista kehittämällä, mm. kotisivujen parantamisella.	Uusien kotisivujen (kesäkuu 2019) myötä tiedottaminen lisääntynyt merkittävästi aiemmasta. Ympäristötoimen oma Facebook-sivu (jaetaan kotisivuilla julkaistut tiedotteet sekä muita toimialaan liittyviä artikkeleita ja uutisia) Asiakkaiden tiedottamista haasteellisessa eläinlääkäritilanteessa parannettu julkaisemalla eläinlääkärilista kuukausittain kotisivuilla (vuoden 2020 alusta alkaen). Kotisivuilla nostettu esille asioita, joiden suhteen yleisesti havaittu korjattavaa -> kuntalaisten ohjaaminen toiminnassaan oikeaan suuntaan	
Monipuolisen harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan kirjo paikkakunnalla	Sivistystoimi (koordinoi), vapaaehtoiset ja 3. sektori.	Avustukset myönnetty avustusohjeen mukaan. V.2019 myönnettyjä	Toimintakertomukset Myönnetty avustukset/vuosi

<p>erityisryhmiä unohtamatta.</p>	<p>Monipuolista harrastus- ja vapaa-ajanvietto toimintaa eri ikäisille ja erityisryhmille ja vähävaraisille.</p> <p>Avustukset uudistetun avustusohjeen mukaisesti.</p> <p>Stipendit</p>	<p>avustuksia oli yht. 32 (Pdas)</p> <p>Stipendit jaettu WU stipendisäännön mukaisesti</p> <p>Ilmaiset salivuorot (Pdas, Huopanan koulu)</p> <p>Koulujen kerhotoiminta</p> <p>Koulujen harrastusvanhempainillat</p> <p>Lukioiden erikoislinjat mahdollistavat harrastuneisuutta</p> <p>Kolmannen sektorin ja opistotoiminnan tarjoama runsas harrastustarjonta</p> <p>Pihtiputaan kunnan uimaopetusmalli v.2020 alkaen</p>	
	<p>Sivistystoimi (koordinoi), vapaaehtoiset ja 3. sektori</p> <p>Monipuolinen tapahtumakalenteri paikkakunnalla. Tapahtumia tasaisesti läpi vuoden ja eri ikäisille sekä erityisryhmille. Kuljetuspalvelut tapahtumiin tai liikuntapaikoille kuntaparin kuntien välillä.</p>	<p>Kts. edellinen toteuma. Pdas: runsas tapahtumatarjonta, toteuttajana erityisesti 3.sektori, jota tuetaan avustuksilla.</p> <p>Vts: panostus kulttuuritapahtumien markkinointiin (mm. Viitasaari Festivals yhteistyö), uusi tapahtuma Metsän lumo WU kulttuuriohjelman päivitys v.2019 Kirjastoista tarjotaan tiloja yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistäviin tapahtumiin ja niitä</p>	<p>Myönnetty avustukset, toteutuneet tapahtumat kpl / ikäryhmä (kohderyhmä), toimintakertomukset.</p>

		ollaan myös itse järjestämässä: Esim. lukupiirit, neulontapiirit, digipäivät, naistenpäivä jne	
	<p>Sivistystoimi, 3. sektori</p> <p>Liikuntapaikkasuunnittelu sekä -toteutus ja kehittäminen jatkuvaa, laadukasta ja ylläpitotarpeet huomioivaa. Liikunnan harrastamisen puitteet paikkakunnalla kunnossa kaikki ikäryhmät ja myös eri erityisryhmiä ajatellen - kaikille jotain / kaikki liikkuu.</p> <p>Kaikki hallintokunnat Kunnan investointiohjelman laadinta, päivitys ja toteutumisen seuranta.</p>	Kts. investointiosio	<p>Toteutuneet investoinnit, ylläpitokustannukset.</p> <p>Myönnetty avustukset, toteutuneet suunnittelupalaverit, toteutuneet päiväohjelmat</p>
	<p>Perusturva, sivistystoimi, 3. sektori</p> <p>Eri ikäryhmiä yhdistävän toiminnan kehittäminen.</p> <p>Sivistystoimi</p> <p>Nuoristotalon ja muiden yhteisten tilojen aukioloaikojen tarkistaminen</p>	<p>Varhaiskasvatuksen ja seniorityöryhmän yhteiset urheilutapahtumat (Pdas) sekä Muurasjärven koulun ja senioreiden yhteiset tapahtumat (esim. karjalanpiirakoiden leivontaa, hupikisat, yhteisiä lauluhetkiä joulun alla)</p> <p>Perusturva on osallistunut suunnitteluun ja toteuttaa suunnitelmia osana päivittäistä toimintaa eri yksiköiden toiminnassa (mm. vanhuspalvelut, vammaispalvelut).</p> <p>Lisäksi esim. erityistä tukea tarvitseville lapsille / nuorille / perheille on voitu myöntää toimeentulotuen tai</p>	<p>Toteutuneet tapaamiset (lukumäärä) ja toiminta</p>

		<p>lastensuojelun kautta avustusta harrastamiseen.</p> <p>Nuorisotalon aukioloaikoja ja toimintaa kehitetään v. 2020. (Pdas)</p> <p>Kirjaston omatoimiaikojen laajentaminen vuoden 2019 aikana: vuoden 2019 maaliskuun alusta lähtien omatoimiaika on klo 7-21 (aiemmin 8-21)</p> <p>Vts: Hyvän mielen teot hanke (esim. pakuhuone, 2. asteen nuorten harrastetilojen suunnittelu)</p> <p>Vts: Syksyllä 2019 on palkattu 2. asteen nuorisotyöntekijä</p> <p>Molemmat WU kunnat mukana maakunnallisessa hankkeessa (20202022), joka suunnattu nuorten kulttuuriin</p>	
<p>Kuntalaisten osallistaminen - me hengen kehittäminen - kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen - avoin ilmapiiri ja osallisuuden tunne.</p>	<p>Sivistystoimi</p> <p>Oppilaskuntatoiminta kouluilla.</p> <p>Nuorisoneuvosto.</p> <p>Vanhempainyhdistysten aktiivinen toiminta.</p>	<p>Aktiivinen nuorisovaltuusto - toiminta (Pdas)</p> <p>Sovari arviointijärjestelmän käyttöönotto v. 2020/Etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja, starttipaja (Pdas)</p> <p>Oppilaskunnat toimivat kouluilla ja niiden toimintaa on kehitetty</p> <p>Vanhempainyhdistysten aktiivisuus vaihtelee eri kouluilla</p> <p>Kunnanvaltuuston kyselytunnit</p>	<p>Kokousten ja tilaisuuksien määrä ja laatu *. Tehdyt asiakaskyselyt ja palautteiden huomioiminen arjessa (eri toimintaa järjestävien tahojen toimintakertomukset).</p>

		<p>(ensimmäinen kyselytunti 15 henkilöä, toinen kyselytunti 3) Vaikuttamiselimet (kokous 1 kerta kuukausi / 2 kuukaudessa, 2-3 kertaa syksy/ kevät toimielimestä riippuen) Kesämökkiläistäpahtuma (reilu 80 osallistujaa v. 2019, kesämökkiläiskirje joka vuosi) Kyläkerrokset (tarvepohjainen, vuonna 2020 Korppinen; vesihuolto, noin 3050 henkilöä) Aloitteiden käsittely; Kaikki aloitteen käsitellään pääsääntöisesti viivytyksettä Avustukset tapahtumien yhteismarkkinointiin (rahoitus vahvistetaan talousarviossa vuosittain), opiskelijastipendit (vuonna 2019 stipendejä myönnettiin 2) Hankelainat (siltarahoitus, 2 kappaletta) Suvannonlahti</p>	<p>Myönnetyt avustukset, lainat *</p>
	<p>Sivistystoimi (muut toimialat tarvittaessa) Lapsiparlamentin toiminta aktiivista ja vaikuttavaa.</p>	<p>WU lapsiparlamentti kokoontuu säännöllisesti kerran vuodessa.</p>	<p>Toteutuneet kokoukset (väh. 2/vuosi). Toteutetut esitykset.</p>
	<p>PDAS: Liikunta- ja kulttuuritoimi - Laaja yhteistyö kunnan eri sektoreiden kanssa - Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa - Kuntalaisten ja järjestöjen osallistaminen tapahtumissa ja tilaisuuksissa</p>	<p>V. 2019 myönnettyjä avustuksia 32 kpl, avustusohjeen mukaisesti V. 2019 järjestötapaamiset; kyläyhdistyksille 1 kpl ja kaikille järjestöille pidetty hyvinvointi-ilta 1 kpl</p>	<p>- Myönnetyt avustukset/vuosi - Järjestötapaamiset/vuosi - VV -yhteistyöryhmän kokoontumiset 2/syksy, 2/kevät - Liikuntaraati muutaman vuoden välein</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Avustukset uudistetun avustusohjeen mukaisesti - Kuulemiset isompien hankkeiden yhteydessä - Voimaa vanhuuteen - yhteistyöryhmän kokoontumiset - Ikäihmisten liikuntaraati 	<p>VV yhteistyöryhmä kokoontunut 2 x syksyllä ja 2 x keväällä v. 2019</p> <p>Järjestöt iso yhteistyökumppani tilaisuuksien järjestämisessä</p> <p>Kuulemistilaisuudet hyvinvointikertomuksesta ja kuntosalista v. 2019</p>	
	<p>Viitaseudun opisto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vuosittaiset kurssiarvioinnit - Kurssiehdotusten kysely ja vastaanotto 	<p>Vuosittainen kurssiarviointi toteutettu suunnitelman mukaisesti, lv 2018-2019 arvioitavana taito- ja taideaineet, arvioinnin keskiarvo: 4,44/5, lv 2019-2020 arvioitavana musiikki, arvioinnin keskiarvo 4,51/5.</p> <p>Kurssitoiveita kysytään kuntalaisilta vuosittain Facebook-kyselyllä. Lisäksi kurssitoiveita on voinut esittää puhelimitse ja sähköpostitse.</p> <p>Toivottuja kursseja on järjestetty resurssien mukaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kurssiarviointien tulokset - Kurssitoiveista toteutuneet kurssit
	<p>Perusturva:</p> <p>Ikäihmisten matalan kynnyksen kohtaamispaikka</p>		
Omaehtoisen terveyden edistämisen tukitoimet	<p>Vammaispalvelu</p> <p>Sivistystoimen erityisopettajat, koulukuraattorit, koulupsykologi, koulunkäynninohjaajat.</p> <p>Tsemppari-palvelu kouluilla.</p> <p>Omannäköinen elämä toimintamalli (itsenäistymisvaiheessa olevien nuorten tukeminen)</p>	<p>Kirjaston aineiston hankinnassa pyritään erityisesti huomioimaan tietämyksen lisääminen terveellisistä ja hyvinvointia lisäävistä elintavoista: ravitsemus, liikunta, terveys jne.</p> <p>Kirjaston lainattavissa liikuntavälineissä huomioidaan asiakkaiden tarpeet ja myös meneillään olevat trendit: esim. vuonna 2019</p>	

		hankitut hyllyvanteet ovat olleet erittäin suosittuja.	
	Vammaispalvelut Sivistystoimi Tuettu opiskelu peruskoulun jälkeen kotiseudulla, perusnuorisotyö ja etsivänuorisotyö.	Perusnuorisotyöhön, etsivään nuorisotyöhön, nuorten työpajaan ja starttipajaan resursoitu molemmissa kunnissa. Vts: 2. asteen nuorisotyö syksy 2019 alkaen	
	Yleishallinto *	Päätös kuntosalista Kuntoportaat (rakenteilla) Suvannonlahti	Hankkeiden toteutuminen * Kävijämäärä (jatkossa) *
	Perusturva Sosiaalisen asumisen tukeminen (tarvetta vastaavat asumispalvelut)		Voisiko kartottaa puutteellisesti asuvien ja asunnottomien olosuhteita?
	Ruokapalvelut: Ruokapalveluiden tuottaminen kotiin jatkuu Wiitaunionissa		
	Yhdyskuntatekniikka ja Tilapalvelu; Liikuntapaikat ovat kunnossa ja helposti saavutettavissa	Toimia tehty ja viety eteenpäin - kehittämistä tulee tehdä mm. reittikarttojen ja informaation saamisen suhteen. Tavoite talousarviovaraukseen kunnossapitoon ja kehittämiseen.	
Aktiivinen tiedottaminen ja asiakastyytyväisyys	Liikuntatoimi - Liikuntakysely joka toinen vuosi liikuntaohjelman mukaisesti alk. v. 2019 - Eri tiedotuskanavien hyödyntäminen	WU liikuntakysely ei toteutunut v. 2019, kun ei saatu opiskelijaa toteuttamaan sitä. Kunnan uudistetut nettisivut, sosiaalisen median kanavat Pdas: Nuorisotiimissä käynnistetty v. 2020 sisäisen tiedottamisen tehostaminen kuntastrategian ja WU	- Liikuntakyselyn toteutuminen joka toinen vuosi

		viestintäohjeen mukaisesti	
	Yleishallinnon viranhaltijat *	Kunnan uudistetut nettisivut, some (fb, ig, linkedin, YouTube) Kesäsomettaja joka vuosi Kuulemistilaisuudet	Seuraajien määrä * Eri tiedotuskanavat *
Ympäristöstä huolehtiminen ja ympäristön viihtyvyyden lisääminen	PDAS: Liikunta ja kulttuuritoimi Ympäristön viihtyvyys -kylät kuntoon - Avustukset uudistetun avustusohjeen mukaisesti	Pdas: v. 2019 myönnetty yht. 32 avustusta avustusohjeen mukaisesti, joista 8 kpl oli suoraan kyläyhdistyksille. Lisäksi useat muut järjestöt, joille myönnettiin avustus, toimii kyläkunnilla. Koulujen pihatelineiden hankinta -> koulun piha viihtyisämmäksi	- Myönnetty avustukset/vuosi
	Maankäyttö, Yhdyskuntatekniikka ja Tilapalvelu; Panostetaan piha ja yleisten alueiden viihtyvyyteen, käyttöasteen nostoon sekä ympäristön monimuotoisuuteen	Maankäyttö: Viihtyisyyttä, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävien hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen. Yhdyskuntatekniikka pyrkii viemään kaavaa käytäntöön ja ottamaan v. 2020 aikana käyttöön virkistysalueeksi merkittyjä alueita Pihtiputaalla.	Tehdyt toimenpiteet (kpl) sekä saatu palaute (käyttäjät ja muut hallintokunnat)
	Kaikki Hallintokunnat osallistuvat! Vieraslaajitalkoiden järjestäminen ja niihin osallistuminen	Molemmissa kunnissa panostetaan vieraskasveihin ja mm. talkoot järjestettiin	

		<p>Pihtiputaalla (todella vähäinen osallistuminen)</p> <p>Yleishallinto(?) jatkaa tiedottamalla (mm. VieKas life hanke ja ylenpörräiskampanja), yhdyskuntatekniikka torjuu kunnan/kaupungin alueilla vieraskasveja - maanomistajan vastuulla.</p> <p>Vieraslajitalkoiden järjestäminen ja niihin osallistuminen (osallistujia hyvin heikosti)</p> <p>Viestintä / tiedottaminen</p> <p>Suvannonlahti</p> <p>Kuntosali ja kuntoportaat</p> <p>Maahankinta</p> <p>kuntoportaita varten</p> <p>Luontoreitistöjen kartoitus</p> <p>Hanke luontoreitistöjen kehittämiseen</p> <p>Pelasta pörräinen-kampanja</p> <p>Tilat käyttöön (Witas ja yrityagentti)</p>	<p>Järjestetyt tilaisuudet ja osallistujamäärä (kpl)</p> <p>Kuntosali, HUBteekki, Kotohotelli, Kahvi & Kuppi *</p>
	<p>Kaikki hallintokunnat!</p> <p>Jätteiden lajittelun tehostaminen (kuntien työntekijät / kiinteistöt, kuntalaiset)</p>	<p>Lajittelua on tehostettu, kiinteistöissä ja niiden sisälajittelupisteillä tarvitaan vielä toimia ja tiedotusta.</p> <p>Ulkoalueita varustetaan tarpeen ja määrärahojen puitteissa puistoroskiksiin.</p> <p>Yleisesti jätehuolto (kuntalaiset) vaatii toimia sillä on tappiollista ja</p>	<p>Jätekustannusten muutokset, tiedotuksen määrä</p>

		<p>lajittelu ei vielä suju niin hyvin kuin pitäisi.</p> <p>Jätepisteverkon tarkastelu v 2020 aikana molemmissa kunnissa - työ aloitettu.</p> <p>Jätteiden lajittelun tehostaminen (kuntien työntekijät / kiinteistöt, kuntalaiset)</p>	
<p>Liikunta luontainen ja myönteinen osa lasten päivittäistä arkea</p>	<p>Varhaiskasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatuksen valtakunnallisen liikunnan suosituksen noudattaminen - Henkilöstön koulutus - Varhaiskasvatuksen yksiköiden liikuntasuunnitelmat 	<p>Wiitaunionin varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmassa liikunta ja ruokailu korostuvat 2019-2020 koko toiminnassa.</p> <p>Keski-Suomen varhaiskasvatuksen liikunnan verkostoon Ilo kasvaa liikkuen liittyminen 2019. Pihtiputaalta ja Viitasaareltä on omat edustajat. Sis. säännölliset kokoontumiset Jyväskylässä.</p> <p>Neuvokas perhe koulutus syksyllä 2019.</p> <p>Keski-Suomen liikunta kouluttanut varhaiskasvatuksen henkilökuntaa Jokaiseen yksikköön tehty omat liikuntasuunnitelmat, niitä on päivitetty 2019 ja jatketaan 2020.</p> <p>Maankäyttö luo edellytyksiä liikuntaa edistävään ympäristöön</p>	

		Yhdyskuntatekniikka toteuttaa liikuntaa edistävää ympäristöä	
Lapsien totuttelu monipuoliseen ja terveelliseen ruokavalioon	<p>Varhaiskasvatus Ruokapalvelut</p> <p>- Varhaiskasvatuksen ruokailusuositukset käytössä - Yhteinen hanke ruokapalveluhenkilöstön kanssa</p>	<p>Wiitaunioni on mukana Ruokakunta-hankkeessa, käynnistyi 2019. Sisältää mm. henkilökunnan koulutusta.</p> <p>Terveyttä ja iloa ruoasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus on otettu koko varhaiskasvatuksessa käyttöön.</p> <p>Kouluilla mahdollisuus maksulliseen välipalaan.</p> <p>Kouluruokatyöryhmä Innostava ruokakasvatus koulutuksiin osallistuminen K-S alueellisessa ravitsemustyöryhmässä WU edustus</p> <p>Neuvolatyössä ravitsemusohjaus.</p>	
Mielenterveyspalveluiden päivätoiminnan kehittäminen	<p>Perusturva</p> <p>- Asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen kartoitus - Terveellisten elämäntapojen ohjeistus ja käytännön opetus mm. ruoanlaitossa -Opastus ja kannustus itsehoitoon - Voimavarojen käyttöönotto ja aktiviteetin lisääminen</p>	<p>Päivätoimintaa on kehitetty tavoitteiden suuntaisesti sekä otettu yhteistyöhön mukaan sekä sosiaalipalvelut että vammaispalvelut.</p>	
Ikäihmisten saaminen mukaan digitalisaatioon	<p>Sivistystoimi: Kirjaston henkilökohtainen digineuvonta ajanvarauksella. Kansalaisopiston kurssit.</p>	<p>Verkkosivut otettu käyttöön, sisältöjä puuttuu paljon etenkin Pihtiputaalta/tekninen - aikaa ei ole.</p>	<p>Kävijämäärät henkilökohtaisessa opastuksessa. Asiakaspalaute kotisivuista.</p>

	Kaikki hallintokunnat: Kuntien kotisivut helppokäyttöiset ja selkeät	<p>Digineuvontaa järjestetty päiväkeskuksilla ja Viitasaarella ApuAitassa.</p> <p>Viitaseudun opistossa tietotekniikan yksilöopetusta on järjestetty Viitasaarella ja Pihtiputaalla yhteensä neljä kurssia lukuvuodessa. Osallistujia on lukuvuosittain 20-30 hlö.</p> <p>Kirjaston henkilökohtainen digineuvonta ajanvarauksella: Aluekirjaston molemmissa kiinteissä toimipisteissä on järjestetty henkilökohtaista digineuvontaa. Yhteensä ajalla varattuja neuvontatapahtumia on ollut 134 kpl.</p>	
	Yleishallinnon työntekijät, viranhaltijat *	<p>Kuntien kotisivut selkeämmäksi, helppokäyttöiset</p> <p>Etäasiointi, videoneuvottelupiste ja nettiasiointipiste</p>	<p>Vanhusneuvoston kanta kotisivuihin *</p> <p>Asiakaspalaute kotisivuista *</p>

2. Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisy

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Tehdyt toimenpiteet 2019-2020	Arviointimittarit
Perheiden tukeminen - vanhemmuus haltuun - lasten ongelmat ja	Perusturva, 3. sektori, yritykset Kotiapupalvelu ja neuvolan perhetyö		Asiakaspalaute, käyttäjämäärä (perheet), sosiaalityön arvio

murheet kohdataan aidosti.	lapsiperheille riittävää ja kysyntää vastaavaa.		
	Perusturva Hyvät ja riittävät perhesuunnittelu sekä lastenneuvolapalvelut.		Asiakaspalaute, neuvolatarkastuksista ja rokotusohjelmista poisjäävien lukumäärä
	Perusturva Sivistystoimi Matalalla kynnyksellä toimiva lapset puheeksi mallin keskustelut	Lapset puheeksi -malli käytössä sivistystoimen ja perusturvan yksiköissä.	Keskustelujen lukumäärä, moniammatillisten seurantaryhmien tulokset
	Sivistystoimi Vanhempainyhdistysten toiminnan tukeminen.	Vanhempainyhdistysten aktiivisuus vaihtelee eri kouluilla. Tarkoitus on aktivoita toimintaa v. 2020	Järjestetyt ja tuetut tapahtumat ja toiminta
	Sivistystoimi, perusturva, sekä 3. sektori yhteistyössä Mahdollisuus monipuoliseen eri tahojen järjestämään iltapäivätoimintaan kaikille tulotasosta riippumatta.	Kouluilla järjestetään iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa. Sosiaalityössä kerhotoimintaan ohjaaminen ja tarvittaessa osallistumisen tukeminen.	Osallistuvien lasten lukumäärä
	Perusturva ja sivistystoimi Resurssiltaan riittävät, pysyvät ja tarpeeksi monipuoliset lapsi- ja oppilashuollolliset palvelut, joiden käyttöön kynnys on matala ja joissa moniammatillisen yhteistyön lisäksi myös yhteys kodin kanssa toimii. Maltilliset ryhmäkoot kouluissa. Ohjauksen näkökulman lisääminen aineenopetuksessa "koko koulu ohjaa-ajattelumalli"	Koulujen oppilashuolto toimii hyvin Kouluterveyskyselyt toteutetaan joka toinen vuosi Ryhmäkoot ovat maltillisia. JOPO ryhmä Haapaniemen koululla. Tsemppari lasten ja nuorten tukena kouluilla erityisesti mielenterveyteen liittyvissä asioissa, myös kodin ja koulun välinen yhteistyö. Kuraattori ja koulupsykologi- ja terveydenhoitajapalvelut tulevat oppilashuoltotyötä	Kouluterveyskyselyt joka toinen vuosi. Kiva kyselyt vuosittain. Palautekyselyt vanhemmille ja lapsille. Säännöllinen tarpeen arviointi. Henkilökunnan vaihtuvuus.
	Perusturva Sosiaaliohjaaja viikoittain terveystieteiden keskuksessa		Asiakaskäynnit

Aktiivisuutta lisäävän toiminnan kehittäminen - vastuu itsestä - minä voin vaikuttaa! Kaikki ikäryhmät	PDAS Sivistystoimi ja perusturva yhteistyössä Elämäntaparyhmät eri kohderyhmille Palveluista tiedottamisen kehittäminen	Palo- ja pelastusharjoitukset 1-2 X vuodessa Seurakunnan kanssa yhteistyössä kaveritunti kerran kuukaudessa Koulukummitoiminta Hammashoitolan valistustunnit luokittain, ennaltaehkäisy merkityksen korostaminen	Ryhmien ja toimintaan osallistuneiden määrät.
	Sivistystoimi, perusturva sekä 3. sektori Puttaalaisten miesten toiminnan jatkuminen ja aktiivinen tiedotus, Pdas. Viitaseudun opisto: Miesten ja poikien aktivoiminen mukaan sukupuolijakauman tasaamiseksi	Miehiä/poikia on yritetty aktivoida mukaan toimintaan. Lukuvuonna 20192020 Viitaseudun opiston kurssiohjelmassa oli Miesten illat. Kurssi ei kuitenkaan toteutunut. Poikien/miesten määrä (netto-opiskelijat): V. 2017: 332 V. 2018: 337 V. 2019: 349 Perusturva mukana mm. tuomassa ohjausta ja neuvontaa toiminnan sisältöihin.	Osallistuneiden määrä, uudet mukaantulijat
	Perusturva ja yleishallinto Työttömien terveystarkastukset.		Toteutuneiden tarkastusten määrä.
	Perusturva, KELA Ennaltaehkäisevän kuntoutustoiminnan kehittäminen ja käyttö, kelan jne. kuntoutuksiin ohjaaminen aktiivisesti.		
	Perusturva Yrityssektori Aktiivisen kuntoutuksen lisääminen vamman / sairauden hoitona sekä jatkoseurannan toteuttaminen (tapauksen loppuun saakka).		Asiakasmäärät, saatu palaute

	Perusturva, sivistystoimi sekä 3.sektori Aktiivinen vertaistukitoiminta sekä eri ryhmien päivätoiminta (myös kylillä).	Hyvinvointikoordinaattorin vierailut päivätoimintaryhmissä	Ryhmien ja kerhojen määrä sekä niihin osallistuneiden lukumäärä ja toiminnasta saatu palaute
	Perusturva, tekninen toimi Palveluliikenteen palauttaminen kyläkunnilta keskustaan.		Toteutunut toiminta ja kyytejä käyttävien lukumäärä sekä saatu palaute
	Tekninen toimi, sivistystoimi ja perusturva Ateriapalvelut monipuoliset. Ravitsemuksesta tiedottaminen, ravitsemusterapeutti osaksi elämönhallintapalveluja.	Kouluruokailu on laadukasta ja oppilaat ovat saaneet vaikuttaa sen sisältöön. Pihtiputaan lukiossa päivällisruokailijoita on runsaasti. Wiitaunionin elintapaohjaus mallin kehittäminen (painonhallinta ja lihavuus, liikunta, ravitsemus) Wiitaunionin elintapaohjauksen malli otettu yhdeksi maakunnassa laajasti kehitettäväksi toimenpiteeksi osana Tulevaisuuden Sote-keskushanketta.	Ateriapalveluannosten määrä ja hinta (ristiinseuranta), asiakaspalaute.
	Perusturva, sivistystoimi, yritykset ja 3. sektori Tukipalvelujen käytön lisääminen. Kotipalvelu, siivousapu, kiinteistöhoitopalvelut, kuljetuspalvelut.	Asiakasohjaus tukipalveluihin eri yksiköiden kautta, palveluseteli käytössä ja sitä kautta yhteistyö alueen yritysten kanssa.	Palvelujen saatavuus, annetut maksusitoumukset ja palvelusetelit
	Perusturva ja sivistystoimi Nuorten elämönhallinnan kehittäminen. Nuorten uskon tulevaisuuteen vahvistaminen ja elämännolon	Etsivä nuorisotyö (Pdas) <ul style="list-style-type: none"> • ehkäisevän päihdetyön päivä (etsivä mukana järjestämässä) yläkoululla • Suomen nuorisokeskusten tuottamien palveluiden, kuten Nuotta- 	Syrjäytyneiden määrä, mielenterveyspalveluiden asiakkaiden määrä

	löytymiseen panostaminen.	<p>valmennuksen hyödyntäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • verkossa tehtävä työ; esim. näkyvyys ja tiedotus sosiaalisessa mediassa, nuorten kohtaaminen verkossa <p>Etästartti kokeilu/syksy 2020</p> <p>Tsemppari mukana ennalta ehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa; linkki myös sosiaalityöhön ja mielenterveyspalveluihin.</p>	
Voimaa vanhuuteen työ osaksi vakituista toimintakulttuuria, Pdas	<p>PDAS</p> <p>Liikuntatoimi, päivätoiminta, tk fysioterapia, kansalaisopisto</p> <p>-</p> <p>Vertaisohjaajakoulutukset</p> <p>- Intensiiviryhmät</p> <p>- Tasapainoryhmät</p> <p>-</p> <p>Liikuntaneuvontaryhmät</p> <p>- Ulkoilutoiminnan vakiinnuttaminen</p>	<p>PDAS</p> <p>V. 2019 järjestettiin 1 vertaisohjaajakoulutus</p> <p>V. 2019 järjestettiin 2 uutta intensiiviryhmää</p> <p>Viitaseudun opisto järjesti tasapainoryhmän</p> <p>V. 2019 ei järjestetty liikuntaneuvontaryhmää</p> <p>Ulkoilutoiminta on vakiintunutta</p>	<p>-</p> <p>Vertaisohjaajakoulutukset/vuosi</p> <p>- Intensiiviryhmät/vuosi</p> <p>- Tasapainoryhmät/vuosi</p> <p>-</p> <p>Liikuntaneuvontaryhmät/vuosi</p>
Harrastusmahdollisuudet	<p>Liikuntatoimi yhteistyössä eri toimijoiden, mm. kansalaisopiston ja yhdistysten kanssa</p> <p>- Huomioitava liikunnan ja muiden harrastusmahdollisuuksien kokonaistarjonnasta eri kohderyhmille eri toimijoiden kanssa (koulut, urheiluseurat ym. järjestöt, kansalaisopisto, perusturva)</p>	<p>Kansalaisopiston ja musiikkiopiston tarjonnassa on otettu huomioon eri toimijoiden järjestämät harrastusmahdollisuudet. On pyritty välttämään päällekkäistä tarjontaa/toimintaa.</p> <p>Soveltavan liikunnan kalenteri on molemmissa kunnissa.</p>	

	<p>- Eri toimijoiden yhteistyön parantaminen harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi ja päällekkäisyyksien poistamiseksi</p> <p>- Avustukset uudistetun avustusohjeen mukaisesti, Pdas</p>	<p>Pdas: avustukset myönnetty avustusohjeen mukaisesti</p> <p>Molemmissa WU kunnissa on kattava liikunnan kokonaistarjonta.</p> <p>Sosiaalityössä tarvittaessa tuetaan harrastuksiin osallistumista.</p>	
	<p>Liikuntatoimi yhdessä eri toimijoiden kanssa</p> <p>Huomioitava liikunnan kokonaistarjonta eri kohderyhmille yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (koulut, urheiluseurat ym. järjestöt ja toimijat, kansalaisopisto, perusturva)</p>	<p>Laaja liikunnan kokonaistarjonta (3. sektori, koulut, kansalaisopisto, Voimaa vanhuuteen hanke, Pdas)</p> <p>Molemmissa kunnissa soveltavan liikunnan kalenteri</p> <p>Koulujen sporttikerhot</p> <p>MOVE-mittaukset</p> <p>Liikkuva koulu -hankkeen myötä tehty yhteistyö urheiluseurojen kanssa (mm. lajiesittelyt)</p>	<p>- Liikunnan kokonaistarjonta</p> <p>- Soveltavan liikunnan kalenteri vuosittain</p>
	<p>Liikuntatoimi yhdessä teknisen toimen kanssa</p> <p>Laadukkaat ja monipuoliset liikuntatilat ja -paikat</p> <p>- Kunnan investointiohjelman laadinta, päivitys ja toteutumisen seuranta</p>	<p>Investoinnit, kts. investointikohta</p> <p>Maankäyttö: kaavalla luodaan edellytyksiä harrastuksille.</p> <p>On toiminut ja toteutettu sitä mukaa kun määrärahoja on ollut.</p>	<p>Investointiohjelman toteutuminen</p>
	<p>Yleishallinnon viranhaltijat *</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kuntoportaat • luontoreitistöt • kuntosali • Suvannonlahti 	
<p>Arjen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen sekä</p>	<p>Yhdyskuntatekniikka ja tilapalvelu: Valvonnan tehostaminen ja</p>	<p>Kameroita on lisätty Pihtiputaalla, työ kesken.</p> <p>Viitasaarella toivottu samaa</p>	<p>Epäkohtiin ja vaaraa aiheuttaviin asioihin välittömästi puuttuminen. päiväkirjamerkinnot.</p>

onnettomuuksien ehkäisy	lisääminen tarpeen mukaan (kamerat, yhteistyö vartijaan ja poliisiin, säännölliset tarkastuskierrokset ja havainnointi) sekä epäkohtiin ja väärinkäyttöihin puuttuminen.	kattavuutta - otettava investointiohjelmassa esille. Ongelmana on ettei resurssia käydä läpi, kirjata ja tehdä ilmoituksia.	
	Tilapalvelu ja yhdyskuntatekniikka: Parannetaan kiinteistöjen ja yleisten alueiden esteettömyyttä	Tähän kiinnitetään huomiota yhdyskuntatekniikan puolella entistä enemmän peruskorjauksissa ja investoinneissa - erillistä määrärahaa ei tarvita yhdyskuntatekniikkaan, on osa kokonaisuutta.	Toteutettujen kartoitusten sekä korjaustoimenpiteiden määrä.
	Tilapalvelu ja yhdyskuntatekniikka: Ylläpidetään kiinteistöjen ja yleisten alueiden terveellisyyttä ja turvallisuutta	Yhdyskuntatekniikalla valvontakierrokset ja tarkastuskäynnit epäsäännöllisempiä ja kirjaukset puuttuu v. 2020-21 otetaan käyttöön huoltokirjatyypinen ohjelma eritoten leikkipuistot ja liikuntapaikat	Huoltokirjaan kirjatut toimenpiteet ja huoltokalenterin mukaisten töiden ajantasainen suorittaminen
	Koskee kaikkia toimialoja: Nopea reagointi häiriötilanteisiin	Pohja arjen turvallisille puitteille luodaan kaavoituksella /kaavan sosiaaliset vaikutukset Toiminut hyvin molemmissa kunnissa - usein haasteen tuo se, että ihmiset "ilmoittavat" häiriöistä facebookissa/somessa eikä suoraan kuntaan.	
	Yleishallinnon viranhaltijat *	Turvallisuussuunnitelmat: Valmiussuunnitelmat päivitetty, turvallisuussuunnitelmaprosessi kunnan kiinteistöihin aloitettu (yleishallinnon osalta kunnantalolla ja Suvannonlahdella valmiit)	Suunnitelmien ajantasaisuus *
	Perusturva *	Jatkuva valmiusharjoittelu; perusturvassa tehty	Ajantasaiset turvallisuussuunnitelmat,

		suunnitelma miten toteutetaan ja missä laajuudessa missäkin yksikössä, yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa. Kotihoidossa turvallisuus huomioidaan kotikäyntien yhteydessä.	toteutuneet harjoitukset ja toteutuneet turvallisuuskävelyt yksiköissä. *
Mielenterveyspalveluiden päivätoiminnan kehittäminen	Perusturva - Päivittäinen voinnin seuranta, vapaamuotoiset kahdenkeskiset ohjaustilanteet - Lääkärin konsultointi tai ohjaus lääkäriin voinniin muuttuessa - Intervallijaksot		
Suun terveydenhuollon ennaltaehkäisevän työn lisääminen	Perusturva: Suuhygienistien ja hammashoitajien jalkautuminen kouluille ja varhaiskasvatukseen	Ennaltaehkäisevänä toimena hammashoitajat ja suuhygienistit ovat jalkautuneet sekä kouluille että varhaiskasvatukseen. Hoitajavastaanottoja on lisätty (työ- ja tehtäväkuvien muokkaaminen) Suuhygienistiresurssien lisäys päätetty lautakunnassa 8/2020.	Ennaltaehkäisevät käynnit / vuosi/sivistystoimen yksikkö
	Perusturva: Odottavien isien suun terveyden arviokäynnit	Odottaville isille toteutuvat maksuttomat arviointikäynnit.	Käyntimäärät/odottavat isät
Ikäihmisten kotona-asumisen tukeminen	Perusturva: Palvelusetelien kattavuuden laajentaminen (esim. kiinteistöhoito, kuljetus, ruokapalvelut, siivous, pyykinpesu).	Palvelusetelin käytön laajentamista jatketaan edelleen, otettu käyttöön laajemmin myös vammaispalveluissa.	Käytetyt palveluseteli eri palveluihin

3. Työllisyyden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy Nuorten hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Tehdyt toimenpiteet 2019-2020	Arviointimittarit
Kunnan vetovoimaisuuden lisääminen	Sivistystoimi Lukioiden vetovoimaisuudesta huolehtiminen.	Lukion uusi opetussuunnitelma Lukioiden markkinointia ja opiskelijahankintaa on tehostettu Some-viestinnän lisääminen positiivisen mielikuvan luomiseksi	Oppilasmäärä ja sen kehitys
	Yleishallinto, tekninen toimi Asunto, liiketila ja tonttitarjonta vastaa kysyntään tarvittaessa nopeasti.	Vireillä 4 asemakaavamuutosta, 8K rakennemalli ja vt4 kehittäminen & taajama-YK - Vetovoimaisuuden lisääminen Vts kaupunkistrategian yksi visio - Talousarviomäärärahoja varattu v. 2020 vetovoiman ja elinvoiman kehittämiseksi - Vetovoima strategiassa = erityisesti muuttovetovoima - Elinvoima = esim. ympäristön siisteys ja viihtyvyys, vahva kuntatalous, yhteisöllisyyden tuntu, hyvät julkiset ja kaupalliset palvelut, kilpailukykyinen yritys-kanta sekä osaaminen ja työvoiman saatavuus - Kaupungilla vireillä yleiskaavahankkeita mm. Keiteleen länsipuolen rantayleiskaava ja keskustan osayleiskaava sekä asemakaavahankkeita kuten	Voimassaolevat kaavat ja tarjolla olevien tonttien määrä. Asuntotarjonta ja asuntojen hinta-laatusuhde.

		<p>asemakaavan laajennus Haukirinteen alueelle</p> <p>- V. 2020 vahvistettu asemakaavan muutos ja laajennus Kolkyn alueella</p> <p>- Hyväksytty pohjoisen Keski-Suomen 8 K rakennemalli, joka on strateginen yleiskaava seudullisen elinvoiman kehittämiseksi</p> <p>- V. 2020 aikana kaupunki ollut mukana VT 4 aluevaraussuunnitelmatyössä saavutettavuuden lisäämiseksi</p> <p>- V. 2020 aloitettu Wanhan Viitasaaren alueen kehittäminen vanhan yhteiskoulun ympäristössä</p> <p>- Kaupungilla reilu varanto asuin- ja liiketontteja - VVA Oy toteuttaa omaa vasta valmistunutta strategiaan-> elinkaarensa lopussa olevia vuokra- asuntoja on purettu mm. ARA:n myöntämän purkutuen avustuksella, yhtiön asuntokantaa saneerattu</p> <p>- Yksityistä asunto- ja tonttitarjontaa Viitasaarella runsaasti</p> <p>Työllistymisen, yrittämisen lisääminen</p> <p>Nuorten kesätyöpaikat</p>	
--	--	--	--

		<p>Yhteistyö Viitaseudun kumppanuuden kanssa</p> <p>Kuntoportaati, Suvannonlahti, kuntosali, Sallilan puistot, skeittiparkit</p>	<p>Työllistyvien määrä, työvoiman määrä * työttömyysprosentti *</p> <p>Harrastetilojen kehittäminen *</p>
	<p>Yleishallinto, yritykset sekä 3. sektori Mainonta. Mielikuvat. Yritysten toimintakulttuurin ja - mahdollisuuksien parantaminen</p>	<p>- Kaupungin vuosittainen markkinointimääräraha, v. 2020 yht. 70 000 euroa</p> <p>- Markkinointiryhmä toteuttaa toimenpiteitä markkinointisuunnitelman pohjalta</p> <p>- Kaupunki toimii aktiivisesti yritysverkostossa - Kaupungin osakkuusyhtiö Witas kehittää yrityksiä oman toimintansa ja hanketyön avulla - Yrittäjien elinkeinobarometrilla mitattuna kaupunki sijoittui maakunnan kuntien joukossa toiseksi</p> <p>Yritystilat käytössä Yritysenttitoiminta Witas Oy:n toiminta Korona-avustusten organisointi yhdessä Witas Oy:n kanssa</p> <p>Hankkeet - Palvelukulttuuri kunniaan, Etätyöhanke, Ekko- hankekokonaisuus</p>	<p>Kyselyt, julkisuus, katselukerrat (videot)</p> <p>Uusien yritysten määrä, yrityskäynnit, kontaktit, myönnetyt avustukset *</p> <p>Hankkeiden tulokset * Hanketaulukko vuosittain valtuustoon</p>

		<p>Viestintä (nettisivut, fb, ig, LinkedIn), Kunnan graafinen ilme, mainonta</p> <p>Yhteistyösopimukset Keihäskarnevaalien, LiigaPlokin kanssa</p> <p>Yhteismarkkinointiavustus Kärkitapahtumille</p> <p>Kunnan tervehdys muuttajille, kunnan lahjakortit vauvaperheille</p>	<p>arvioitavaksi tammikuussa *</p> <p>Seuraajien määrä, palaute *</p> <p>Paluumuuttajat *</p>
	Kuntien vuokrataloyhtiöt: Kunnan vuokra-asuntojen remontoiminen ikäihmisille soveltuviksi		Remontoitujen asuntojen määrä. Paluumuuttajat.
Nuorten kuulemisen ja kohtaamisen lisääminen	<p>Sivistystoimi</p> <p>Nuorisotilojen kattavat aukioloajat sekä riittävä toiminta ja tapahtumakirjo.</p>	<p>Pdas: Nuorisotilojen toimintaa ja aukioloaikoja kehitetään v. 2020. Nuorille ja vanhemmille on järjestetty kysely 3/2020 kehittämistyön pohjaksi.</p> <p>Vts: Hyvän mielen teot hanke (esim. pakuhuone, 2. asteen nuorten harrastetilojen suunnittelu)</p> <p>Vts: Syksyllä 2019 on palkattu 2. asteen nuorisotyöntekijä</p>	Käyttäjämäärät, toteutunut aukiolo, palaute
	<p>Sivistystoimi</p> <p>Etsivä nuorisotyön säilyminen.</p>	<p>Etsivää työtä toteutettiin molempien kuntien alueella vakiintuneesti. Etsivän työn painopisteenä vuonna 2019 olivat moniammatillisen</p>	Kohdatut nuoret, elämänmuutokset (nuorten elämäntilanteen

		<p>yhdistyksen ja oppilaitosyhdistyksen vahvistaminen.</p> <p>Seuranta Par -järjestelmällä</p> <p>Pdas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • henkilökohtaista ohjausta ja elämäntilanteen kartoitusta nuorille • nuorten toimintakyvyn vahvistamista ja arjenhallinnan parantamista • nuorten tukeminen koulutus- ja työuran suunnittelussa • nuorten motivointi ottamaan vastuuta elämästään • Nuotta-valmennuksiin osallistuminen nuorten kanssa • Sovari arviointijärjestelmän käyttöönotto v 2020 aikana (Pdas) 	<p>kehittymisen seuranta), palaute</p>
	<p>Sivistystoimi</p> <p>Nuorten työpajatoiminnan jatkuminen.</p>	<p>Nuorten työpajatoiminta on vakiintunut molemmissa kunnissa. Pajalasten määrä ja heidän jatkoa pajajakson jälkeen seurataan Par-järjestelmällä.</p> <p>Sovari arviointijärjestelmän käyttöönotto v 2020 aikana (Pdas)</p> <p>Maankäyttö: seutukunnan 8K rakennemallihankkeessa nuoret mukana kommentit / ideat</p>	<p>"Pajalaisten" määrä, jatkopaikat ja muu elämänhallinnan seuranta</p>
	<p>Starttipajatoiminnan aloittaminen.</p> <p>Sivistystoimi (kunta)</p>	<p>Starttipaja on aloittanut toimintansa vuoden 2019 keväällä sekä Viitasaarella että Pihtiputaalla. Starttipaja on auki Viitasaarella kolmena päivänä viikossa ja Pihtiputaalla kahtena päivänä viikossa. Vuoden 2019 aikana starttipajalla oli</p>	<p>Toiminnan alkaminen, vaikuttavuuden arviointi</p>

		<p>yhhteensä 15 nuorta, joista 11 Viitasaarella ja 4 Pihlputaalla, jolloin startille vuodeksi 2019 asetettu tavoite 12 nuoresta ylittyi. Kaikki startilla olleet nuoret, joiden opinnot olivat vaarassa keskeytyä, jatkoivat opintojaan starttijakson jälkeen. Nuorilta, heidän vanhemmiltaan sekä yhteistyötahoilta saatu palaute on ollut pelkästään positiivista ja myös he ovat kokeneet startin toiminnan hyvin merkitykselliseksi ja nuorta eteenpäinvieväksi. Starttipaja on tehnyt tiivistä yhteistyötä esimerkiksi Poken, etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajojen kanssa. Seuranta Par-järjestelmällä Sovari arviointijärjestelmän käyttöönotto v 2020 aikana (Pdas) Etästartti kokeilu/syksy 2020</p>	
	<p>Sivistystoimi, tarvittaessa muut hallintokunnat (kunta) ja 3. sektori Oppilaskunta-, nuorisovaltuusto- ja lapsiparlamenttitoiminnan jatkuvuus.</p>	<p>WU lapsiparlamentti kokoontuu säännöllisesti kerran vuodessa.</p> <p>Aktiivinen nuorisovaltuustotoiminta (Pdas)</p>	<p>Vaikuttamistoimielinten aktiivisuus ja niiden kautta tulleet kehittämisehdotukset sekä toteutuneiden kehittämistoimien määrä</p>
<p>Toiminnallisuutta ylläpitävän ja eheyttävän palvelun tarjoaminen matalalla kynnyksellä.</p>	<p>Perusturva Riittävät, tarpeeseen vastaavat moniammatilliset terveydenhuolto ja -edistämispalvelut.</p>		<p>Terveydentilan kehitys tilastollisesti.</p>
	<p>Perusturva Riittävät erikoissairaanhoidon palvelut.</p>		

	<p>Yleishallinto Perusturva Kysyntään ja tarpeisiin vastaavan työterveyshuolto- ja palvelujen säilyminen paikkakunnalla.</p>	<p>- Kaupunki siirtää Wiitaunionin työterveyshuolto- ja palvelut Jyväskylän kaupungin Aalto ja Laine - yhtiöille 1.10.2020 lukien säilyttäen Wiitaunionin työterveyshuollon toimipisteet</p> <p>Kysyntään ja tarpeisiin vastaavan työterveyshuolto- ja palvelujen säilyminen paikkakunnalla.</p> <p>Päätös alueellisesta työterveyshuolto- ja palveluyhtiöstä</p>	<p>Työterveyshuollosta päivystykseen tai avovastaanoton puolelle ohjaantuneet asiakaskäynnit</p>
	<p>Yleishallinto (valvoo), perusturva yhdessä 3. sektorin ja kunnan muiden hallintokuntien kanssa Kuntouttavan työtoiminnan sekä työkoetilutoiminnan tarpeen mukaisuuden arviointi sekä toiminnan laadukas järjestäminen sitä aidosti tarvitseville.</p>	<p>- Kaupungin työllisyysyksikön toiminnassa kuntouttava työtoiminta tärkeässä roolissa osana työllisyyden toimenpiteitä</p> <p>- Mikko Kesä Oy:n työllisyysneuvonnan tutkimus: kaupunki käytti v. 2019 81 000 euroa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen</p> <p>- Viitasaaren kaupungin työllisyysneuvonnan tutkimus: aikuisasiakkaiden on selvästi työelämävalmiuksiltaan ja toimintakyvyltään huonokuntoisempia asiakkaita kuin vertailukunnissa keskimäärin, vastaavasti nuoret ovat keskimääräistä hyväkuntoisempia</p> <p>- Kuntouttavaa työtoimintaa tuotetaan tehokkaasti ja sen panosvaikutus ylittää Kesän</p>	<p>Toimenpiteiden piirissä olevien henkilöiden määrä sekä heiltä toiminnasta saatu palaute</p>

		<p>tutkimuksen mukaan korkeaksi</p> <p>- Suositusten mukaan nuorten palveluiden osalta kannattaa jatkossa satsata nopeisiin ja vaikuttaviin työmarkkinasiirtymiin, aikuisten palveluissa syytä huomioida osallistavan ja ylläpitävän kuntouttavan työtoiminnan merkitys</p> <p>Nuorten työpajoilla järjestetään nuorille suunnattua kuntouttavaa työtoimintaa sekä työkokeilutoimintaa. Seuranta Par järjestelmällä.</p> <p>Sovari arviointijärjestelmän käyttöönotto v 2020 aikana (Pdas)</p>	
	<p>Tekninen toimi: Tarjotaan harjoittelu-, oppisopimus, kokeilu ja kuntoutuspaikkoja mahdollisuuksien mukaan niitä aidosti tarvitseville.</p>	<p>Yhdyskuntatekniikan puolella tilanteita / kyselyjä ollut vähän. Vts työharjoittelussa v 2020 1hlö, työllisyysyksikön palveluja käytetty myös. Pihtiputaalla yhteistyö Nuorten työpajan ja kumppanuus ry:n kanssa, kausityöntekijöitä pyritty palkkaamaan myös suoraan.</p> <p>Eläinlääkinnässä on ollut muutamia Pokella klinikkaeläintenhoitajaksi ja eläintenhoitajaksi opiskelevia harjoittelussa. Yhteistyötä Poken kanssa jatketaan edelleen.</p> <p>V. 2020 Nuorten työpajalla opiskelija-harjoittelija</p>	

<p>Viestinnän kehittäminen ja lisääminen laajalla skaalalla eri palveluista, toimintamalleista, avustustavoista, jne.</p>	<p>Kaikki toimialat, 3. sektori, yritykset Tiedotus myös ns. ei aktiivisista asioista (osa normaalia hallintokunnan toimintaa) jatkuvana, esim. väh. 2 kertaa vuodessa. Kuntalaistilaisuudet ja verkkoartikkelit sekä lehtijutut. Tapahtumakalenteri / vuosikello (menoinfo.fi).</p>	<p>Kaavoituksessa kokeillaan uusia viestinnän tapoja, mm. digikaava. Yhdyskuntatekniikan osalta ei ole onnistuttu. Tiedotetaan kun kysytään.</p> <p>Verkkosivujen ylläpito ontuu etenkin Pihtiputaalla, aikaa ei ole, eikä ehkä näkemystäkään mitä tarvittaisiin.</p> <p>- Kaupunki palkannut oman viestinnän kehittäjän ja ottanut käyttöön kaikki some- ja mediakanavat, mm. radiomarkkinointi, Pro-Viitasaari yhteistyö</p> <p>- Markkinointi- ja viestintäryhmä toteuttaa viestintää viestinnän vuosikellon mukaisesti ja erityisesti korona-aikana viestintä ollut runsasta ja monimuotoista</p> <p>- Kuntalaisille on järjestetty vuoden mittaan erilaisia tiedotustilaisuuksia sekä osallisuutta mm. kaupunkistrategiaan liittyen</p> <p>Monipuolinen viestintä Viestinnän suunnittelijat, kesäsomettajat</p> <p>Toteutettu osana covid-pandemian viestintää.</p>	<p>Yleinen näkemys kuntalaisten osallisuuden ja osallistumisen muutoksesta, saatu palaute, seuraajien määrä *</p>
<p>Nuorten syrjäytymisen ehkäisy</p>	<p>Sivistystoimi - Opinto-ohjauksen oppitunnit ja yksilökeskustelut (mm. lukio-opintojen sekä muiden jatko-opintojen</p>	<p>Opinto-ohjaus on tuloksellista</p> <p>Vieraita työelämästä ja lukiosta lähteneiden</p>	

	<p>suunnittelu, itsetuntemus, ajankäyttö, opiskelutaidot, kesätyönhaku, työelämätaidot, yrittäjäyys)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ryhmänohjaus ja keskustelut ryhmänohjaajien kanssa - Vierailut jatko-opintopaikkoihin sekä vierailijat - Yläkoulun TET -jaksot - nuorisotyö, etsivänuorisotyö, starttipajat, työpajat - 3. sektorin toiminta 	<p>opiskelijoiden toimesta on monipuolisesti</p> <p>Yhteistyötä ja vierailuja jatko-opiskelupaikkojen ja työelämän kanssa on suunnitelmallisesti ylläpidetty</p> <p>TET-jaksot toteutuvat suunnitelmien mukaan</p> <p>Vierailuja eri oppilaitoksiin ja ammatinvalintaan liittyviin tapahtumiin</p> <p>Vierailuja myös kouluun päin</p> <p>Nuorisotyö, etsivänuorisotyö, starttipajat ja työpajat; Kts. aiemmat vastaukset</p> <p>Perusturvassa tsemppari-toiminta.</p>	
<p>Nuorten työelämätaitojen vahvistuminen sekä henkilökohtaisen urapolun selkiytyminen</p>	<p>Lukiot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukiosta käytännön taitajia - työelämäverkkokurssit Perusopetuksen tet-jaksot 	<p>Työelämäverkkokurseja on suoritettu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Työelämäkurssien suoritaneiden määrä - Yritysten uudet työntekijät esim. kiireapulaiset lukiolaisista Lukion ja yrittäjien väliset yhteydet
<p>Eri väestöryhmien tasa-arvoinen mahdollisuus opiskeluun ja harrastamiseen</p>	<p>Viitaseudun opisto</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kurssien hinnoittelu - Kohdennetut opintoseteliavustukset - Työikäisten osalta maksuseteleiden vastaanottaminen kurssimaksuihin - Kertamaksumahdollisuus Musiikkiopisto 	<p>Kurssimaksuja on nostettu edellisen kerran lv. 2016-2017.</p> <p>Opintoseteliavustukset on kohdennettu suoraan tiettyihin kursseihin.</p> <p>Opintosetelikurseja vaihdetaan vuosittain ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kurssien hintakehityksen seuranta - Opintosetelikurssien toteutuminen

	3. sektorin harrastusmahdollisuudet	<p>kurssien valinnassa huomioidaan eri aineryhmät ja kyläkunnat.</p> <p>Kansalaisopistossa maksuvälineeksi käy Smartum, Tyky ja Edenred setelit.</p> <p>Useissa liikuntakursseissa on kertakäyntimahdollisuus.</p> <p>Musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta eri-ikäisille.</p> <p>Viitasaarella yhteistyö musiikkiopiston kanssa on runsasta</p>	
Kansalaistaitojen sekä työelämätaitojen vahvistuminen	Sivistystoimi - Valmentavat ja tutkintoon johtavat kurssit (ensiapu, mielenterveyden ensiapu, tietotekniikan yksilöopetus, kielten kurssit, hygieniapassi- ja järjestyksenvalvojakurssit)	<p>Toteutunut/tarjottu kurssia: Lv. 2018-2019 Tietotekniikan yksilöopetus 4/4 kurssia. Yht. 23 osallistujaa Ensiapu I 1/2 kurssia. Yht. 7 osallistujaa. Mielenterveyden ensiapu 0/1 kurssia. Yht. 0 osallistujaa Hygieniapassikoulutus 2/2 kurssia. Yht. 22 osallistujaa. Järjestyksenvalvojakurssi 0/2 kurssia. Yht. 0 osallistujaa Laivurikurssi 1/1 kurssia. Yht. 8 osallistujaa. Kielet 10/12 kurssia. Yht. 96 osallistujaa. Toteutunut 18 kurssia, yht. 156 osallistujaa</p> <p>Lv. 2019-2020 Tietotekniikan yksilöopetus 4/4 kurssia. Yht. 27 osallistujaa</p>	- Kurssien toteutuminen ja niille osallistujien määrä

		<p>Laivurikurssit 2/2 kurssia. Yht. 16 osallistujaa. Hygieniapassikoulutukset 1/2 kurssia. Yht. 20 osallistujaa. Ensiapukoulutukset 2/2 kurssia. Yht. 22 osallistujaa. Kielet 9/14 kurssia. Yht. 64 osallistujaa. Toteutunut 18 kurssia, yht. 149 osallistujaa.</p> <p>Kouluilla järjestetään yhteistyössä järjestöjen kanssa kansalaistaitoja tukevaa toimintaa mm. ensiapu-kursseja ja kokkikerhoja</p>	
Työllistäminen	<p>PDAS Liikunta- ja kulttuuritoimi Yhteistyö Viitaseudun kumppanuus ry:n kanssa, Pdas -Avantouintipaikan ylläpito ja saunavuorot -Messujärjestelyt</p>	<p>Pdas: Yhteistyö Viitaseudun kumppanuus ry:n kanssa on toteutunut suunnitellusti (avantouintipaikan ylläpito ja saunavuorot sekä messujärjestelyt)</p> <p>Varhaiskasvatus on matalan kynnyksen palvelu, joka tukee vanhempien osallisuutta yhteiskuntaan ja työllistymiseen järjestämällä lapsille varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatukseen on kaikilla lapsilla oikeus.</p> <p>TYP-toiminta sosiaali- ja terveydenhuollossa, ml työttömien terveystarkastukset.</p>	- Toteutuma
	<p>Johtoryhmä, kaikki toimialat: Henkilöstön eläköityessä tai muutoin vaihtuessa toimenkuvat tarkastetaan ja toimet täytetään tarpeen mukaisesti</p>		

	<p>Tekninen toimi: Kausitöihin työllistetään resurssien puitteissa henkilöitä suoraan.</p>	<p>Yhdyskuntatekniikka ei ole pystynyt varaamaan määrärahaa palkkoihin; Pihtiputaalla keskimäärin +1hlö suoraan + Kumppanuus ry ja nuorten työpaja. Vts kaikki työllistämisyksikön kautta.</p>	
<p>Elinvoima/nuorten koulutus</p>	<p>Liikunta- ja kulttuuritoimi - Tarjotaan opiskelijoille opinnäytetyön aiheita (esim. liikuntakysely)</p>	<p>Liikunta-alan oppilaitoksille tarjottiin liikuntakyselyn tekemistä opinnäytetyönä keväällä 2019 -> yhtään vastausta ei saatu</p> <p>Varhaiskasvatus tarjoaa nuorille työelämään tutustujille harjoittelupaikkoja ja ohjauksia yksiköissä. Varhaiskasvatus ottaa vastaan alan opiskelijoita sekä Te-toimiston kautta tulevia työkokeilijoita. Varhaiskasvatus esittelee lastenhoitajan ja -opettajan työkuvia opintojaan suunnitteleville nuorille.</p> <p>Kunnan tukiraha linja-autolla kulkemiseen</p> <p>Opiskelijastipendit (vuonna 2019 myönnettiin 2 stipendiä)</p> <p>Kotopaikka2- hanke</p> <p>Kunta Poken jäsenkunta (kuntayhtymä) Oma työpajatoiminta</p> <p>Edulliset, pienet asunnot, opiskelija-asunnot</p>	<p>- Tehdyt opinnäytetyöt</p> <p>Myönnetyt avustukset *</p>

	Tekninen toimi, Ympäristötoimi Tarjoamme edelleen mahdollisuuden opinnäytetöiden tekemiseen sekä harjoittelupaikkoja	tet-nuori maankäytössä Yhdyskuntatekniikka; ei ole ollut ajankohtaista	- Tehdyt opinnäytetyöt - Harjoittelijoiden määrä
Hankintojen avoimuus	Kaikki toimialat Viestintä		
	Kaikki toimialat: Hankinnat tiedotetaan ja kilpailutetaan avoimesti ja verkkosivuilla	Yhdyskuntatekniikka PP - on ollut pääosin kaikki avoimia, kirjallisia ja verkkosivuilla sekä lehdessä. Hankinnoissa huomioidaan aina paikalliset toimijat Hankintaillat	ilmoitusten määrä
Vaikeasti asutettavien tukeminen	Perusturva Vaikeasti asutettavien sijoittuminen tarvetta vastaavaan asumispalveluun	Sosiaalista asumista kehitetty ja tullaan kehittämään edelleen vaikeasti asutettavien osalta.	Määrä (erillinen tilikohta talousarviossa) *
	Perusturva, yleishallinto Edulliset pienet asunnot ja asunnon saamisen helpottaminen		
	Perusturva, yleishallinto yhteistyö ympäristö ja tekninen Puutteellisesti asuvien ja asunnottomien olosuhteiden parantaminen; tilanteeseen tarkempi kartoittaminen		-Määrä?
Mielenterveyspalveluiden päivätoiminnan kehittäminen	Perusturva - Paikka mihin mennä, yhteisö, joka kannattelee	Päivätoimintaa kehitetty yhteistyössä vammaispalveluiden ja vanhuspalveluiden kanssa.	

Hyvinvointia edistävät investoinnit 2017-2020 Pihtipudas

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Tehdyt toimenpiteet 2019-2020	Arviointimittarit
Investointiohjelmaan vuosille 2019-2022 kirjatut investointiesitykset, joilla on suora vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin. Listauksesta jätetty pois kiinteistöjen ja alueiden kunnossapitoon liittyvät toimenpiteet sekä käyttötaloudessa huomioitavat asiat kuten palvelujen, välineiden ja alueiden ylläpito.	RC-autorata	Ei, hanke kaatunut	
	Luontoreitistöjen kehittäminen	Pyritään kehittämään vuosittain käyttötaloudesta ja investoinneista	
	Kuntosali	Ei vielä toteutunut, arvio loppuvuosi 2020	
	Liikunta- ja koulualueen aluesuunnittelu	Toteutunut	
	Alakoululaisten miniareena	Ei toteutunut	
	Esteettömyyskartoitukset sekä niihin liittyvät toimenpiteet	Osin; kartoituksia tehty, toimenpiteet laahaa jäljessä	
	Suvannonlahden kehittäminen	Käynnissä	
	Rullalautapuiston laajennus	Valmis	
	Sopukan teemapihat		
	Investoinnit kokoaa tekninen toimi (kiinteistöpäällikkö) eri hallintokunnilta saatujen tietojen pohjalta vuosittain kesällä.		
Investointiohjelman luonnosta käsitellään johtoryhmissä sekä iltakouluissa ja lopullinen investointiohjelma hyväksytään valtuustossa vuosittain joulukuussa.	Ulkoilureitistöjen kunnostus	pyritään kehittämään ja pitämään kunnossa vuosittain käyttötaloudesta ja myös investoinneista -> nyt WC:t parannettu ja kulkusiltaa hiekan rannalle, opasteita jne.	
Tavoitteena on, että investointiohjelmassa olisi jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta, joten seuraavan vuoden lisäksi tulee ohjelmasta löytyä alustava suunnitelma myös 3:lle suunnitelmavuodelle.	Uimarantojen kehittäminen	pyritään kehittämään ja pitämään kunnossa vuosittain käyttötaloudesta ja myös investoinneista -> nyt WC:t parannettu ja kulkusiltaa	

<p>Investointien tarkempi aikataulutus ja kustannusarviot löytyvät kunnan talousarviokirjasta. Listauksen sisältö, toteutusjärjestys sekä kustannusarviot tarkentuvat vuosittain.</p> <p>Arviointimittarina investoinneissa toimivat toteutuneet investoinnit, vrt toteutumattomat investoinnit, kunnan oma panostus sekä saadut avustukset.</p>		hiekan rannalle, opasteita jne.	
	Parkour	Ei toteutunut	
	Putaanvirran koulukeskuksen piha-alueen istutukset ja varustelu		
	Minigolf- rata	Ei toteutunut	
	Ulkolautapelit	Ei toteutunut	
	Koirapuisto (-aloite)	Ei, Paikka löytyisi ns. Ahjolan penkalta jos harrastajataho aktivoituu - käyttötaloudesta ja katupuolen ylijäämämassoin pyritään maisemoimaan aluetta jo	
	Kuntoportaat	Valmistuu syksyllä 2020	
	Lasten pieni sisäleikkipuisto	Ei toteutunut	
	Muurasjärven koulun korjaukset (sisältää ulkuvälineistöä)		
	Onnimannin päivähoitokeskuksen piha-alueen laajennus ja varustelu	Jatkuu kesään 2021 asti	
	Kaavateiden peruskorjaus ja katujen päällystäminen	Vuosittain	
	Katuvalaistuksen uusiminen	Vuosittain	
Peruskorjaus ja kehittämismäärärahat toreihin, satamiin ja venepaikkoihin, puistoihin ja muihin yleisiin alueisiin, liikunta-alueille sekä hulevesien hallinnan suunnitteluun ja parantamiseen tarvittaessa	Vuosittain saatujen määrärahojen puitteissa		

Hyvinvointia edistävät investoinnit 2017-2020 Viitasaari

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Toteutunut 2019-2020	Arviointimittarit
<p>Investointiohjelmaan vuosille 2019-2022 kirjatut investointiesitykset, joilla on suora vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin. Listauksesta jätetty pois kiinteistöjen ja alueiden kunnossapitoon liittyvät toimenpiteet sekä käyttötaloudessa huomioitavat asiat kuten palvelujen, välineiden ja alueiden ylläpito. Investoinnit kokoa tekninen toimi (kiinteistöpäällikkö) eri hallintokunnilta saatujen tietojen pohjalta vuosittain kesällä. Investointiohjelman luonnosta käsitellään johtoryhmissä sekä iltakouluissa ja lopullinen investointiohjelma hyväksytään valtuustossa vuosittain joulukuussa. Tavoitteena on, että investointiohjelmassa olisi jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta, joten seuraavan vuoden lisäksi tulee ohjelmasta löytyä alustava suunnitelma myös 3:lle suunnitelmavuodelle. Investointien tarkempi aikataulus ja kustannusarviot löytyvät kunnan talousarviokirjasta. Listauksen sisältö, toteutusjärjestys sekä kustannusarviot tarkentuvat vuosittain. Arviointimittarina investoinneissa toimivat toteutuneet investoinnit, vrt toteutumattomat investoinnit, kunnan oma panostus sekä saadut avustukset.</p>	Työkeskus Sateenkaaren korjaukset		
	Perusturvalautakunnan eri toimintoihin varatut irtaimistomäärärahat		
	Museorakennukset		
	Urheilukentän päärakennus	Korjattu	
	Kyläkoulujen korjausmäärärahat (sisältävät myös välinehankintaa ja aulkoalueiden parantamista)		
	Savivuoren alue	Kehittämistä tehty (kuntoportaat, latuvalot, vuokraamon rakennus).Mattohissi lähes valmis	
	Liikunta-alueiden parannukset		
	Jalkapallohallin toimenpiteet		
	Latukone	Ei toteutunut, hankittu traktoriin varusteita	
	Voimailusalin varusteet		
	Hiekan uimarannan parannus	Wc asioita on parannettu	
	Kääntösillan peruskorjaus	Viimeistely 2020	
	Huopanankosken alueen kehittäminen		
	Venesatamat ja rantautumispaikat	Vuosittain saatujen määrärahojen puitteissa	
	Torit ja puistot	Puiston penkkejä ja roskiksia hankittu	
Hulevedet	Vuosittain saatujen määrärahojen puitteissa		
Katujen ja teiden kunnossapito	Vuosittain saatujen määrärahojen puitteissa		
Katuvalaistus	Vuosittain saatujen määrärahojen puitteissa		

Loppuyhteenvedo ja suositukset

Hyvinvointiryhmässä on kiinnitetty huomiota siihen, että valtuustokauden alussa asetettujen painopistealueiden lisäksi tarkemmin analysoidun indikaattoritiedon valossa on pyritty löytämään eri ikäryhmien osalta keskeiset huolenaiheet, joihin toimialojen toivotaan kiinnittävän huomiota valtuustokauden lopulla. Erityisesti läpikäydyn indikaattoritiedon valossa lapset ja nuoret on nostettu lopun valtuustokauden painopistealueeksi.

Esiin nostettuja huolenaiheita ovat lasten ja nuorten päihteidenkäyttö, kouluruokailuun osallistumattomuus, koulukiusaaminen, rikollisuus sekä liian vähäinen liikkuminen ja ylipaino. Lisäksi hyvinvointiryhmä pyytää perusturvaa ottamaan huomioon 1.10.2018 Wiitaunionin lapsiparlamentin esille nostamat asiat.

Hyvinvointityöryhmä suosittelee seuraavia toimenpiteitä huomiotavaksi v.2019-2020 aikana:

a) Kouluruokailutyöryhmän perustaminen kouluruokailun vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Työryhmän kokoonkutsujana ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö Sari Wilkman.

Kouluruokatyöryhmä on kokoontunut ja tehnyt kyselyn, jonka pohjalta on laadittu uusi ruokalista. Uusi ruokalista on otettu käyttöön syksyllä 2020.

Tätä sivuten Wiitaunionissa on kehitteillä elintapaohjausmalli kaikille ikäryhmille (ylipaino, ravitseminen, liikunta).

b) Haaste nuorisovaltuustoille: Tavoitteena kehittää ohjelma yhdessä ehkäisevien päihdetyöntekijöiden kanssa, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten päihteiden käytön väheneminen.

Pihtiputaan nuorisovaltuusto on käynnistänyt ehkäisevän päihdetyön prosessia. Lisäksi Wiitaunioni on mukana ehkäisevän päihdetyön tiedollajohtamisen hankkeessa. WU ehkäisevän päihdetyön työryhmä on nimetty.

c) Toimintamallin kehittäminen lasten ja nuorten liikkumisen lisäämiseksi. Kuntien liikuntatoimet yhdessä Keski-Suomen Liikunta ry:n kanssa.

Ko. prosessi käynnistyy 8/2020. Lisäksi WU lapsiparlamentissa käsiteltiin asiaa 6.11.2019

d) Koulupoliisien vuosittaiset vierailut jokaisessa Wiitaunionin koulussa. Koulujen yhteydenotot suoraan koulupoliiseihin.

Varsinaista koulupoliisitoimintaa ei enää ole. Poliisit tekevät pyydetessä kouluvierailuja resurssiensa puitteissa.

e) Turvallisuussuunnitelman päivittäminen yhteistyössä poliisin kanssa.

4 Indokaattorien ja muun tiedon osoittama väestön hyvinvointi

Wiitaunionin asukkaiden hyvinvoinnin nykytilan kartoitus on tehty indikaattoritiedon perusteella.

Indikaattoritietoina on käytetty Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen kunnille koostamaa minimietosisältöä sekä laajempaakin indikaattoritietoa muun muassa kouluterveyskyselyn osalta. Seuraavassa Wiitaunionin asukkaiden hyvinvoinnin tilaa kuvataan ikäryhmittäin ja esille nostetaan kunkin ikäryhmän hyvinvoinnillisia voimavaratekijöitä (+) hyvinvoinnin vajeiden lisäksi (-). Alussa on esitetty myös tiivistelmät kuntien talouden ja elinvoiman tilasta.

4.1 Kuntien rakenteet, talous ja elinvoima

- + Työllisyystilanne alueella on parantunut
- + Alueen koulutustaso on hienoisessa kasvussa. Etäopiskelumahdollisuudet ovat avanneet uusia mahdollisuuksia kouluttautumiseen.
- /+ Pihtiputaan verotulot ovat olleet laskussa, mutta tuulivoimarakentaminen parantaa tilannetta
- /+ Pihtiputaan suhteellinen velkaantuneisuus on kasvussa. Keski-Suomen työllisyyskatsauksen 26.10.2021 mukaan molempien kuntien työttömyys oli alle 10 %, kun se maakunnassa keskimäärin oli 11,7 %. Kuntien tilinpäätösten 2020 mukaan Viitasaaren omavaraisuusaste oli 68 %, mikä oli paras omavaraisuus Keski-Suomen kuntien joukossa. Keski-Suomen kuntien keskimääräinen omavaraisuus oli 48 %. Suhteellinen velkaantuneisuus Viitasaarella oli ainoastaan 28 % ollen neljänneksi alhaisin Keski-Suomessa (KA 54 %).
- Alueen väestömäärä on ollut useiden vuosien ajan laskussa
- Huoltosuhde heikkenee. Kuntien 2020 tilinpäätösten mukaan väestöllinen huoltosuhde (työikäisten suhde alle 15 vuotiaisiin ja yli 65 vuotiaisiin Viitasaarella oli peräti 92,6%, kun se keskimäärin maakunnassa oli 64,5 %. Pihtiputaan vastaava luku oli 88,3 %.

Yleistä

Valtakunnassa pitkään valmistelussa ollut sote-uudistus eteni kesän 2021 aikana siten, että uudistukseen liittyvä lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa. Uusien hyvinvointialueiden on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2023 alussa. Vuosien 2020 ja 2021 aikana koronapandemia on muuttanut merkittävällä tavalla kuntien toimintaympäristöä ja tässä vaiheessa näyttää siltä, että pandemiaan liittyviä rajoituksia ollaan lopettamassa ja yhteiskuntaa ollaan avaamassa.

Kuntalaisten hyvinvointi syntyy varsin monien tekijöiden vaikutuksesta. Tärkeimmät hyvinvoinnin tekijät ovat henkinen ja fyysinen terveys, sosiaaliset suhteet sekä henkilökohtaisen talouden tila. Pohjimmiltaan yksilöllinen tunne siitä, että elämä on tasapainossa.

Pihtipudas:

Kaupan ja palveluiden näkökulmasta Pihtiputaalla menee kohtuullisen hyvin. Kuntakeskukseen on avattu uusia palveluita, kuten esimerkiksi hotelli, kahvila ja kuntosali sekä etätyökeskus. Edellä mainitusta johtuen Pihtiputaalla on vähemmän tyhjillään olevia liiketiloja kuin muutama vuosi sitten. Kuitenkin osa teollisuustiloista on edelleen vajaakäytöllä. Myös kaupanalan liikekiinteistöjä on jonkin verran vapaana. Osalla pienistä kaupanalan liikkeistä on kuitenkin suuria haasteita kuluttajapohjan pienenemisen ja nettikaupan kasvamisen johdosta. Yleisesti ottaen yritys-elämässä on pandemian aikana ollut niin voittajia kuin häviäjiä. Osalla yrityksistä liikevaihto on laskenut, mutta joillekin yrityksille pandemia-aika on merkinnyt liikevaihdon kasvua. Esimerkiksi sahatuotteiden liikevaihdolle pandemia-aika on tarkoittanut poikkeuksellisen hyvää työllisyyttä ja liikevaihtoa, mutta esimerkiksi ravintoloille sulkutoimenpiteet ja asiakaspaikkojen vähentäminen ovat merkinneet liikevaihdon laskua.

Lähialueelle merkittävää on se, että tuulivoimatoimijat ovat viime vuosien aikana olleet kiinnostuneita tuulivoiman rakentamisesta alueelle.

Viitasaari:

Vuotta 2020 leimasi koronaviruksesta aiheutunut taloudellinen ja toiminnallinen häiriö maailmanlaajuisesti ja kansallisesti. Koronan vaikutukset tuntuivat myös Viitasaarella.

Kaupungin osakkuusyhteisö kehittämissyhtiö Witas Oy toimi tehostetusti auttaen yrityksiä erimuotoisten valtion koronatukien välittämisessä. ELY-keskuksen ja Business Finlandin myöntämällä kehitysrahoituksilla mitattuna ja asukaslukuun suhteutettuna positiivista on, että Witas-alueen yritykset hakivat ja saivat kehitysrahoitusta kolmanneksi eniten Keski-Suomessa Jyväskylän seudun ja Jämsän jälkeen, vaikka alueena Witas alue on kolmanneksi pienin alue Keski-Suomessa väestömäärällä mitattuna. Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä Viitasaaren kaupunki sijoittui Keski-Suomessa sijalle kaksi Muuramen jälkeen.

Kuntabarometri -kyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti.

Keski-Suomen liiton selvityksen syyskuussa 2020 selvityksen mukaan viitasaarelaiden yritysten liikevaihdon kasvu 2021 vuoden loppuun saakka oli alempi kuin valtakunnassa ja maakunnassa keskimäärin. Aikajanalla 2013-2018 liikevaihdon kehitys Viitasaarella on ollut selvästi parempaa kuin maakunnassa ja valtakunnassa keskimäärin. Kun tarkastellaan maakunnan yritystykä EU:n rakennerahastokaudella, viitasaarelaiset yritykset saivat maakunnasta toiseksi eniten yritystykä investointeihinsa heti Jyväskylän jälkeen. Työpaikkaomavaraisuuden osalta tilastokeskuksen tiedot päivittyvät viiveellä. Vuonna 2018 Viitasaaren työpaikkaomavaraisuus oli 103 % tarkoittaen sitä, että kaupungissa on työpaikkoja enemmän kuin työkäisiä asukkaita.

Kaupunkikeskustassa sijaitseva Osaamis- ja etätyökeskus Lennätin on auki yleisölle. Kaupunki kehittää myös hankerahoituksella Digikeskusta joka tulee tarjoamaan opastusta, valmennuksia ja laitteiden käyttömahdollisuuksia digitaaliseen toimintaan, tuotekehitykseen ja markkinointiin. Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin tavoitteena on kehittää vetovoimaisuutta vakituisena ja vapaa-ajan asuinpaikkana sekä hyödyntää nelostien liikennevirtoja. Viime kevään ja kesän aikana kaupunki ja paikallinen yrittäjähdistys ideoivat ns. Vanhan Viitasaaren hanketta keskustan toiminnan elävöittämiseksi. Viitasaaren ja Pihlputaan yritykset ovat viime vuosina investoineet paljon yritystoimintansa kasvattamiseksi. Koronapandemian alkuvaiheessa työttömyys kasvoi ensin nopeasti, mutta työllisyystilanne on myöhemmin parantunut koronaa edeltävälle tasolle. Pitkällä aikavälillä väestön vähentyminen tuo haasteita alueella ja toimintoja onkin jo vuosia keskitetty ja tiivistetty keskustajamiin. Tämä on tuonut mukanaan tehokkuutta, mutta samalla laskenut kylien vetovoimaa asuinympäristönä.

Kunnan hallinnossa tekninen toimiala sekä ympäristötoimi ovat tärkeässä roolissa hyvinvoinnin perustan toteuttamisessa. Nämä toimialat ja niiden tarjoamat palvelut luovat perustan ja toimintaedellytykset kunnan muulle palveluntuotannolle sekä kuntalaisille ja muille alueen toimijoille. Teknisen ja ympäristötoimen perustehtävät ovat hyvin pitkälti lakisääteisiä ja niillä pyritään ennaltaehkäisemään ihmisille, eläimille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja sekä luomaan turvallista ja toimivaa elinympäristöä kuntalaisille. Kehittämistoimenpiteiden ja edistämistoimenpiteiden osalta molemmat toimialat ovat riippuvaisia käytettävissä olevista resursseista (talous, henkilöt).

Viihtyisä, turvallinen, terveellinen, esteetön, houkutteleva, virikkeellinen, aktivoiva, rauhoittava jne. elinympäristö edistää terveyttä. Hyvä elinympäristö voi tarkoittaa kauniita ja toimivia rakennuksia, kattavaa katuverkkoa ja kevyen liikenteen reitistöä, riittävää yhdyskuntatekniikkaa, toimivaa jätehuoltoa, ulkoilureittejä, liikuntapaikkoja, esteetöntä ympäristöä, taidetta, riittäviä ja myös tarpeeksi lähellä olevia viheralueita sekä monipuolista lähiluontoa. On hyvä tiedostaa, että myös kaavoituksella luodaan puitteet hyvälle ja viihtyisälle elinympäristölle. Parhaillaan on käynnissä kevyenliikenteen verkon kehittämiseen tähtäävä suunnitelma.

Rakenteilla ja suunnitteilla olevat tuulivoimapuistot muuttavat lähivuosina ympäristöä. Suuri osa väestöstä näkee tuulivoimakehityksen myönteisenä, mutta on myös kriittisesti tuulivoimapuistoihin suhtautuvia henkilöitä. Toinen tulevana vuosina ympäristöä muuttava tekijä on nelostien kehittäminen. Tavoitetilana on, että nelostien ohituskaistojen määrää lisätään ja kaikki liittymät tielle muuttuvat eritasoliittymiksi. Eritasoliittymien rakentaminen lisää samalla tarvetta rinnakkaisteiden rakentamiseen. Nelostien kehittämiseen liittyvät aluevarausuunnitelmat ovat olleet käynnissä vuosien 2020 ja 2021 aikana. Kunnan osalta työ jatkuu taajamayleiskaavan laatimisella. Joskus hyvinvointia voidaan edistää negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisyllä, mutta myös nopea reagointi häiriötilanteisiin ja niistä aiheutuvien vaikutusten tehokas rajaaminen on tärkeää. Uudenlaista yhteistyötä joudutaan ja voidaan rakentaa myös eri toimijoiden välille - kunnan ja muun julkisen sektorin, yritys-elämän, kolmannen sektorin, perheiden ja yleensä kuntalaisten. Kuntien rooli hyvinvoinnin toteuttamisessa on toimia koordinaattorin tehtävässä, tiedottajana ja edellytysten luojana. Palveluiden tuottamisesta vastaavat julkisen tahon lisäksi vahvasti myös järjestöt ja yksityiset palveluntuottajat ja tulevaisuudessa myös hyvinvointialueet.

4.2 Lapset, varhaisnuoret

FinLapset -tutkimus tuottaa tietoa vauvaperheiden vanhemmille suunnatusta kyselystä sekä 4-vuotiaista lapsista ja heidän vanhemmistaan. Valitettavasti Wiitaunionin kunnista ei ole saatavilla kuntakohtaista tietoa. Lasten ja varhaisnuorten indikaattorit ovat koottu Sotkanetin sekä kouluterveyskyselyn pohjalta.

- + Alueella lasten pienituloisuusaste laskenut
- +/- Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on noussut Viitasaarella, laskenut Pihtiputaalla
- + Alueella huostaanottojen tai kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä ei ole juuri muuttunut
- Rikoksista epäiltyjen lasten määrä on kasvanut Pihtiputaalla
- Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa
- Reilu kolmasosa lapsiperheistä asuu ahtaasti
- Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit (psykiatria) ovat ikäluokassa nousseet huomattavasti viiden vuoden tarkastelujaksolla (Sotkanet)

FinLapset/Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus 2020 -tutkimuksesta on saatavilla kuntakohtaista tietoa. Alla tietoa Wiitaunionin kuntien lasten ja nuorten ylipainosta ja lihavuudesta ikäryhmittäin:

Ikä	Pojat Vts	Pojat Pdas	Pojat koko maa	Tytöt Vts	Tytöt Pdas	Tytöt koko maa
2-6 vuotiaat	20 %	26 %	27 %	17 %	13 %	16 %
7-12 vuotiaat	46 %	45 %	30 %	29 %	24 %	19 %
13-16 vuotiaat	36 %	28 %	30 %	16 %	19 %	21 %

Move-mittausten (fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä) 2021 perusteella Viitasaarella 5. -luokkalaisilla pojilla 31 %:lla ja tytöillä 67 %:lla (yht. 52 %:lla) fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Vastaavasti 8. -luokkalaisilla pojilla 35 %:lla ja tytöillä 50 %:lla (yht. 44 %:lla). Pihtiputaalla 5. -luokkalaisilla pojilla 91 %:lla ja tytöillä 32 %:lla (yht. 63 %:lla) fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Vastaavasti 8. -luokkalaisilla pojilla 47 %:lla ja tytöillä 57 %:lla (yht. 53 %:lla).

Kouluterveyskysely 2021 / 4.-5. -luokkalaiset: suluissa olevat prosenttiosuudet on kuvattu (Viitasaari % / Pihtipudas %).

- Elämään erittäin tyytyväisten osuus laskenut (40/36 %) erityisesti tytöt!
- + Niiden osuus, jotka harrastavat jotain viitenä päivänä viikossa on noussut merkittävästi Viitasaarella (23-45 %) Pihtiputaalla myös nousua, mutta ei niin merkittävästi (32-35 %)

- + Vähintään yksi harrastus viikossa on (96/92 %), taidetta ja kulttuuria harrastetaan kerran viikossa (85/85 %) Pihtiputaan tytöt 95 %
- Noin 3 % Pihtiputaan oppilaista kertoo, ettei ole yhtään hyvää kaveria, määrä noussut lähes 2 %, Viitasaareltä on vain vuoden 2019 tieto (1 %)
- /+ Yksinäiseksi itsensä kokee 5 % Viitasaaren oppilaista ja 1 % pihtiputaalaisista. Viitasaarella luku on kasvanut, Pihtiputaalla merkittävästi laskenut
- Terveystilan kokee keskitasoiseksi tai huonoksi (9/12 %)
- Usein vaikeuksia nukahtaa tai heräilee öisin (8/16 %)
- Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana (28/27 %), Viitasaarella tytöt 43 % !!
- Molemmissa kunnissa iso kasvu
- Vähintään lievää ahdistuneisuusoireilua (35/23 %) Viitasaarella tytöt 49 % !!
- Hampaita harjataan vähemmän kuin kaksi kertaa päivässä (38/44 %)
- 32 % molempien kuntien oppilaista jättää aamupalan väliin silloin tällöin, tässä selkeää kasvua
- Syö pääruokaa kouluruoalla kaikkina koulupäivinä (77/64 %)
- Ei syö marjoja, hedelmiä ja kasviksia joka päivä (22/26 %)
- Vähintään tunnin päivässä liikkuu (38/39 %), molemmissa kunnissa lähes 12 % lasku vuodesta 2017
- Kokee, ettei nuku tarpeeksi (12/13 %)
- + Tupakkatuotteiden kokeilu (3/6 %) molemmissa kunnissa merkittävää laskua!!
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä mutta ei ole onnistunut (45/43 %) suurempi kasvu Viitasaarella
- Kokee olonsa usein hermostuneeksi, jos ei pääse nettiin (20/15 %) tässäkin Viitasaarella kasvua
- + Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa (60/53 %)
- + Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa (4/10 %) molemmissa kunnissa laskua
- Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana (11/15 %)
- +/- Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa (1/4%) Pihtiputaalla nousua
- + Vanhemmat tukevat ja kannustavat usein (80/85 %)
- Koronapandemia huolettanut (8/10 %)

4.3 Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorten ja nuorten aikuisten indikaattorit ovat koottu Sotkanetin sekä kouluterveyskyselyn pohjalta.

- +/- Rikoksiin syyllisiksi epäiltyjen määrä on laskenut Viitasaarella ja noussut Pihtiputaalla
- Toimeentulotuen saajien määrä on noussut
- 8.-9. -luokkalaiset: suluissa olevat prosenttiosuudet on kuvattu (Viitasaari% / Pihtipudas%)
- + 30 % nuorista erittäin tyytyväisiä elämäänsä, tyytyväisiä noin 60 %
- + Nuoret kokevat olevansa tärkeä osa luokkayhteisöään (55/40 %)
- + Kokee pystyvänsä vaikuttamaan elinympäristönsä asioihin (73/69 %)
- + Kokee, että elämällä on tarkoitus (67/60 %)
- Kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi (29/27 %)
- Vaikeuksia päästä uneen, vähintään kerran viikossa (36/27 %)

- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (20/11 %) !!
- Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu (21/21 %) !!
- Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kk aikana (34/36 %)
- Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä (46/43 %)
- Tarvitsee halvempia ehkäisymenetelmiä (15/16 %)
- Ylipainoisia, itse arvioitu (27/24 %)
- +/- Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa (23/31 %)
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (15/17 %)
- + Tupakoi päivittäin (9/7 %) !! Tasaista laskua
- + Raittiita (70/54 %) !! Hienosti kasvaa
- Omalta paikkakunnalta helppo hankkia huumeita (30/22 %)
- Laittomien huumeiden kokeilu ainakin kerran (7/3 %)
- Pelaa rahapelejä viikoittain (2/9 %)
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä mutta ei ole onnistunut (23/35 %)
- Koulu-uupumus (18/15 %)
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai huonompi (/32 %)
- Tekee koulutyön ohella palkkatyötä (15/25 %) luvut vuodelta 2017
- Koulukiusattuna vähintään kerran vuodessa (4/8 %)
- Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana (13/12 %)
- Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana (33/26 %)

Lukion 1.-2. -luokkalaiset: suluissa olevat prosenttiosuudet on kuvattu (Viitasaari% / Pihtipudas%)

- + Erittäin tyytyväisiä elämäänsä oli (10/ 20 %), tyytyväisiä noin (56/70%)
- + Nuoret kokevat olevansa tärkeä osa luokkayhteisöään (55/37 %)
- + Kokee pystyvänsä vaikuttamaan elinympäristönsä asioihin (73/79 %)
- + Kokee, että elämällä on tarkoitus (52/72 %)
- Kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi (26/21 %)
- Vaikeuksia päästä uneen, vähintään kerran viikossa (36/41 %)
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (28/17 %) !!
- Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu (33/21 %) !!
- Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kk aikana (62/48 %) !!
- Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä (36/38 %)
- Tarvitsee halvempia ehkäisymenetelmiä (28/25 %)
- Ylipainoisia, itse arvioitu (24/15 %)
- +/-Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa (39/30 %)
- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (6/26 %) Viitasaaren luku yllättävän matala!
- + Tupakoi päivittäin (6/9 %) !! Laskeva trendi
- + Raittiita (38/46 %) !! kasvava trendi
- Omalta paikkakunnalta helppo hankkia huumeita (46/25 %)
- Laittomien huumeiden kokeilu ainakin kerran (7/7 %)
- Pelaa rahapelejä viikoittain(4/7 %)
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä mutta ei ole onnistunut (38/21 %)
- Koulu-uupumus (25/9 %) Pihtiputaan luku vuodelta 2017
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai huonompi (39/39 %)
- Tekee koulutyön ohella palkkatyötä (10/21 %)
- Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana (8/14 %)
- Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana (41/26 %)

Viitasaari ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat:

- + 35 % oppilaista on erittäin tyytyväisiä elämäänsä, luku noussut hyvin, 80 % tyytyväisiä
- + 77 % kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä
- + 73 % kokee pystyvänsä vaikuttamaan elinympäristönsä asioihin
- + 71 % kokee, että elämällä on tarkoitus
- 37 % kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi

- 25 % vaikeuksia päästä uneen, vähintään kerran viikossa
- 14 % kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus
- 20 % vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu
- 25 % ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kk aikana
- Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä 81 % !!
- 27 % tarvitsee halvempia ehkäisymenetelmiä
- 29 % ylipainoisia (itse arvioitu)
- 50 % harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa
- 13 % liikkuu vähintään tunnin päivässä
- 54 % tupakoi päivittäin !! Kasvanut
- + Raittiita 27 %, pientä nousua !
- Omalta paikkakunnalta helppo hankkia huumeita 39 %
- Laittomien huumeiden kokeilu ainakin kerran 14 %
- + 14 % pelaa rahapelejä viikoittain ! Merkittävä lasku
- 17 % yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä mutta ei ole onnistunut
- 11 % koulu-uupumus
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai huonompi 39 %
- 7 % tekee koulutyön ohella palkkatyötä
- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 7 %-
- 30 % kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana
- 22 % kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana

Kuva: Virpi Pihlaja

4.4 Työikäiset

Aikuisväestöstä on saatavilla kuntakohtaista indikaattoritietoa kohtuullisen vähän. Maakunnan tasolta tietoa kuitenkin on saatavilla. Laajennettu FINsote tutkimus vuonna 2018 antoi Wiitaunionin (20v-) väestöstä tietoa. Kyseisessä otoksessa on mukana myös Kinnula. Suluissa vastaavan indikaattorin tilanne v. 2020 Keski-Suomen osalta.

- + 56 % kokee olevansa onnellisia (50 %)
- + 82 % tyytyväisiä ihmissuhteisiinsa (78 %)
- + 52 % kokee elämänlaatunsa hyväksi (52 %)
- + Itsensä yksinäiseksi tuntevia 7 % (12 %)
- + 77 % pitää yhteyttä kotitalouden ulkopuolisiin ystäviin ja sukulaisiin
- + 24 % osallistuu aktiivisesti järjestöjen ja seurojen toimintaan (23 %)
- 27 % käyttää kasviksia ja hedelmiä ravitsemussuosituksen mukaisesti (32,8 %)
- 59 % käyttää niukasti hedelmiä ja marjoja ravinnossa (50 %)
- + 81 % tyytyväisiä asuinalueen olosuhteisiin (82 %)
- Huonot liikenneyhteydet haittaavat 43 %
- 40 % haittaa jalkakäytävien liukkaus
- 44 % kokee terveytensä keskitasoiseksi tai huonoksi (36 %)
- 7 % kokee olevansa merkittävästi psyykkisesti kuormittunut (14 %)
- 54 % jokin pitkäaikaissairaus (53 %)
- Ylipainoisia 63 % (60 %), lihavia 24 % (22 %)
- Useita tunteja viikossa liikkuu 12 %
- Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomia 25 %
- Päivittäin tupakoi 13 % (10 %)
- Alkoholia käyttää liikaa 27 % (28 %)
- 33 % Arvioi työkykynsä heikentyneeksi (33 %)
- 27 % ei usko jaksavansa työskennellä eläkeikään saakka (27 %)
- 3 % arvioi muistinsa huonoksi (2 %)
- 35 % vaikeuksia selviytyä arkitoimista (30 %)
- + 78 % käyttänyt internettiä sähköiseen asiointiin (82 %)
- 17 % joutunut tinkimään, ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan vuoksi (17 %)
- 4 % itsemurha-ajatuksia viimeisen 12 kk aikana
- 7 % joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi (12 %), fyysistä uhkaa kokenut 4 %
- 30 % kokee terveyspalveluiden saatavuuden hyväksi
- + 46 % päässyt sosiaalipalveluihin riittävän nopeasti (Korkeimpia lukuja K-S)
- 78 % luottaa terveyspalveluiden oikeudenmukaisuuteen (79 %), sosiaalipalveluihin 70 % (70 %)

Lisäksi Sotkanetin indikaattoreiden mukaan:

- +/- Ehkäisevää toimeentulotukea saavien määrä on hienoisessa laskussa, perustoimeentuloa saavien määrä on nousussa
- Viitasaarella pitkäaikaista toimeentuloa saavien määrä on nousussa
- Alkoholijuomien myynti on molemmissa kunnissa nousussa sekä yli maan keskiarvon
- Mielenterveysperusteisesti saadut työkyvyttömyyseläkkeet sekä myönnettyt sairauspäivärahat ovat nousseet ollen Keski-Suomea sekä koko maata suuremmat
- Työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on hienoisessa laskussa
- Alueen avohoitokäynnit syöpäsairauksien sekä psykiatrian osalta ovat lisääntyneet
- Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset ovat nousseet ollen myös huomattavasti suuremmat kuin Keski-Suomessa ja koko maassa
- +/- Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat kasvaneet ollen reilusti Keski-Suomea ja koko maata suuremmat (Sotkanet)

4.5 Ikäihmiset

Aikuisväestöstä on saatavilla kuntakohtaista indikaattoritietoa kohtuullisen vähän. Maakunnan tasolta tietoa kuitenkin on saatavilla. Laajennettu FINsote tutkimus vuonna 2018 antoi Wiitaunionin väestöstä (20 v-) tietoa (kts. kohta 3.4 Työikäiset). Kyseisessä otoksessa on mukana myös Kinnula.

Alla v. 2020 FINsote tuloksia Keski-Suomen osalta/Ikäihmiset

	Keski-Suomi %
Ikäihmisiä koskevia indikaattoreita	
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (P)	48,2
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (T)	11
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (T)	58
Arkitoimissa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (IADL) (%) , 75 vuotta täyttäneet	31
500 metrin matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia, osuus (%) , 75 vuotta täyttäneet	27,6
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (T)	2,6
Ylipainoisten osuus (kehon painoindeksi BMI \geq 25 kg/m ²) (%) , 75 vuotta täyttäneet	62,4
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI \geq 30 kg/m ²) (%) , 75 vuotta täyttäneet	19,4
Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%) , 75 vuotta täyttäneet	70,3
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) , 75 vuotta täyttäneet (T)	20,9

Niiden iäkkäiden osuus, jotka ilmoittavat kaatuneensa 12 viime kk aikana (%) , 75 vuotta täyttäneet 38,8

Sotkanetin indikaattoreiden mukaan:

- + Täyttä kansaneläkettä saavien määrä on pysynyt samana. Wiitaunionin molemmissa kunnissa osuus on lähellä Keski-Suomen tasoa.
- + Toimeentulotukea saavien (tarvitsevien) määrä ikäryhmässä ei ole noussut. Molemmissa kunnissa osuus on kuitenkin korkeampi kuin koko maassa tai Keski-Suomessa.
- + Kotona asuvien määrä on noussut
- Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien 75-vuotiaiden osuus on Keski-Suomea ja koko maata suurempi.
- +/-? Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat kasvaneet voimakkaasti.

5 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Wiitaunionissa on tähän hyvinvointikertomukseen koostetun perusteella (kappale 2) tehty paljon työtä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eteen.

Pihtiputaan kunnanvaltuusto (21.6.2021 46) sekä Viitasaaren kaupunginvaltuusto (24.5.2021 34) pyysi toimialoja huomioimaan seuraavat asiat osana Wiitaunionin laajaa hyvinvointikertomusta ja suunnitelmaa 2021-2025 ja sen valmistelua:

1. Hyvinvointikertomusprosessi tulisi kytkeä osaksi kuntien strategiaprosessia, luontevaksi osaksi kuntien talouden ja toiminnan suunnittelua sekä arviointia (talousarvio, tilinpäätös, tavoitteiden toteutuminen) sekä huomioitavaksi toimialojen ja yksiköiden kehittämissuunnitelmien ja -ohjelmien laadinnassa.
2. Hyvinvointikertomuksessa pyritään huomioimaan THL:n ehdotus hyvinvointikertomuksen minimitietosisällöksi
3. Hyvinvointikertomuksen indikaattoreiden valinnassa kiinnitetään huomiota 2017-2020 hyvinvointikertomuksen indikaattoreihin (indikaattoreiden pitkäaikaisseuranta)
4. Hyvinvointikertomuksessa ja suunnitelmassa huomioidaan Hyte-kerroin
5. Vuosittaisen raportoinnin yhteydessä seurataan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumista sekä reagoidaan väestön hyvinvoinnin muutoksiin.
6. Lisäksi toimialoja pyydetään kiinnittämään huomiota myös seuraaviin asioihin
 - eri toimialojen välinen yhteistyö
 - yhteistyö tulevan hyvinvointialueen kanssa
 - painopiste ennaltaehkäisevään työhön korjaavan työn sijaan
 - sitoutuminen hyvinvointikertomusprosessiin sekä hyvinvointisuunnitelman toimenpiteisiin

Hyvinvointikertomus -työskentelyssä tulee huomioida myös Wiitaunionin johtoryhmän päätöksen (31.5.2021 3) mukaan Hyvinvointia arkeen Wiitaunionissa -malli osaksi hyvinvointisuunnitelman ja kuntastrategioiden mukaisia toimenpiteitä.

Indkaattoritiedon, Wiitaunionin johtoryhmän sekä molemmissa kunnissa järjestettyjen (11/2021) kuntalaisille ja järjestöille suunnattujen Hyte-iltojen sekä Wiitaunionin valtuustojen yhteisen Hyte-valtuustoseminaarin (27.1.2022) näkemysten pohjalta Wiitaunionin johtoryhmä asettaa Wiitaunionin hyvinvointisuunnitelmalle 2021-2025 seuraavat painopisteet alatavoitteineen:

1. Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Terveyttä edistävien elämäntapojen vahvistuminen

- Ylipainon ennaltaehkäisy
- Liikunnan lisääntyminen
- Päihteettömyyden vahvistuminen
- Ravitsemus- ja ruokailusuositusten toteutuminen

Mielenterveysongelmien ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Vanhemmuuden vahvistuminen

Osallisuuden edistäminen

2. Työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Terveyttä edistävien elämäntapojen vahvistuminen

- Ylipainon ennaltaehkäisy
- Liikunnan lisääntyminen
- Päihteettömyyden vahvistuminen
- Ravitsemus- ja ruokailusuositusten toteutuminen

Mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy

Kuntalaisten oman vastuun vahvistuminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

Osallisuuden edistäminen

3. Ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Terveyttä edistävien elämäntapojen vahvistuminen

- Ylipainon sekä aliravitsemuksen ennaltaehkäisy
- Toimintakyvyn ylläpito/lisääminen liikunnan avulla
- Päihteettömyyden vahvistuminen
- Ravitsemus- ja ruokailusuositusten toteutuminen

Yksinäisyyden lieventäminen

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Osallisuuden edistäminen

4. Aktiivinen toiminta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi HYTE-kertoimeen perustuvan valtionosuuden lisäosan mukaisesti

6 Hyvinvointikertomuksen laatijat

Wiitaunionin johtoryhmä:

Ari Kinnunen

Perttu Sonninen

Janne Kinnunen

Tiina Honkanen

Jutta Hartojoki/Joona Kurikkala/Kati Laine-Rissanen

Mervi Pääkkö

Marja Laurila

Ari-Jukka Käsmä

Juho Tenhunen

Seppo Lappalainen

Nina Peränen/Ksshp

Lausunto saatu: Viitasaaren vammaisneuvosto, Viitasaaren vanhusneuvosto, Viitasaaren nuorisovaltuusto, Pihtiputaan vammaisneuvosto, Pihtiputaan vanhusneuvosto, Pihtiputaan nuorisovaltuusto

7 Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Hallituskäsittely; Viitasaaren kaupunginhallitus 6.6.2022 § 124
Pihtiputaan kunnanhallitus 22.6.2022 § 136

Valtuustokäsittely; Viitasaaren kaupunginvaltuusto 13.6.2022 § 46
Pihtiputaan kunnanvaltuusto 27.6.2022 § 52